

Azərbaycan şaxələndirilmiş neft-qaz ixrac infrastrukturunu yaradıb

Üçüncü minilliyin nəhəng mühəndis qurğusu, regionun neft ixracı arteriyası - BTC 1768 kilometr məsafə boyu torpağın altı ilə uzanaraq abəngdar və təhlükəsiz fəaliyyət göstərən, ətraf mühitə ziyan vurmada, insanlara narahatlıq gətirmədən yükünü səssiz-səmsirsiz daşıyan boru xəttidir. Kəmərin təməli 2002-ci il sentyabrın 18-də Səngəçal terminalında qoyulub. 2005-ci il mayın 25-də isə buradan xəttə ilk neft vurulub. 2006-cı il iyulun 13-də Türkiyənin Ceyhan şəhərində kəmərin tam sistem kimi istifadəyə verilib.

BTC respublikamızın 13 rayonundan - Qaradağ, Abşeron, Hacıqabul, Ağsu, Kürdəmir, Ucar, Ağdaş, Yevlax, Goranboy, Samux, Şəmkir, Tovuz

və Ağstafadan keçir. Kəmərin Azərbaycan hissəsinin uzunluğu 443 kilometrdir. Qalan 249 kilometr Gürcüstanın, 1076 kilometr isə Türkiyənin ərazisindən keçir.

BTC təkcə Azərbaycana deyil, bütün regiona xeyir-bərəkət gətirən bir kəmərdir. Bu kəmərin əhəmiyyəti həm də ondadır ki, o özündən sonra neçə-neçə mühüm layihənin gerçəkləşməsinə yol açıb.

BTC-nin ardınca Bakı-Tbilisi-Ərzurum (BTƏ) kəməri istifadəyə verilib. Bu boru xətti Bakı yaxınlığındakı Səngəçal terminalından başlayaraq ölkəmizin və Gürcüstanın ərazisindən keçməklə Azərbaycan qazını Türkiyəyə nəql edir.

Azərbaycan qazı Türkiyədən bir qədər əvvəl Cənubi Qafqaz Boru Kəməri ilə Gürcüstana çatdırılmışdır. Belə ki, CQBK Bakı-Tbilisi-Ərzurum kəmərinin ön hissəsini təşkil edir. Ümumi uzunluğu 691 kilometr olan CQBK-nin Azərbaycan hissəsi 443, Gürcüstan hissəsi 248 kilometrdir. Gürcüstan-Türkiyə sərhədində CQBK-yə 280 kilometrlik boru kəməri birləşir. Səngəçal-Ərzurum marşrutu ilə uzanan bu xətt bütövlükdə Bakı-Tbilisi-Ərzurum kəməri adlanır. 2007-ci il iyulun 3-də tam istifadəyə verilərək BTƏ Azərbaycanı həm də qaz ixrac edən ölkə kimi tanıtdı.

Yeni güc mərkəzi - Türk Dövlətləri Təşkilatı

Bu birliyin yaradılmasında Azərbaycanın müstəsna rolu var

Dünya xəritəsinə nəzər yetirdikdə açıq görünür ki, türk dövlətləri beynəlxalq nəqliyyat qovşağının üstündə yerləşirlər. Bu, elə bir strateji əhəmiyyət daşıyan məsələdir ki, hər iki güc mərkəzinin bundan vaz keçmək istəməsi başadüşüldür. İkincisi, türk regionu zəngin karbohidrogen yataqlarına malikdir və bu səbəbdən beynəlxalq miqyasda hadisələrə təsir etmək gücünə sahibdir. Üçüncüsü, təkcə Qazaxıstanda mövcud uran yataqları həm enerji, həm də gələcəkdə türk dün-

yasının əlində nüvə silahı olmaq baxımından hər iki bloku ciddi şəkildə rahatsız edir. Bütün bunlar kifayətdir ki,

qlobal güclər Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) ciddi diqqət ayırırlar.

Seçki bülletenlərinin dairə seçki komissiyalarına paylanmasına başlanılıb

Bülletenlərin ilk gün - yanvarın 30-da Naxçıvan Muxtar Respublikasındakı seçki dairələri, işğaldan azad olunmuş ərazilərdəki seçki məntəqələrinin aid olduğu seçki dairələri, həmçinin respublikanın ucar bölgələrini əhatə edən seçki dairələri də daxil olmaqla, ümumilikdə 36 seçki dairəsinə, növbəti iki gün ərzində isə ölkənin digər bütün seçki dairələrinə təhvil verilməsi və prosesin tam yekunlaşdırılması nəzərdə tutulur. Yüksək təhlükəsizlik şəraitində hazırlanan seçki bülletenləri dairə seçki komissiyalarına verildikdən sonra onların daşınması, saxlanması və məntəqə seçki komissiyalarına paylanması prosesinin mühafizəsi Daxil İşlər Nazirliyinin aidiyyəti qurumları tərəfindən həyata keçirilir.

AŞPA nüfuzdan düşən təşkilata çevrilib

Azərbaycan 30 il işğaldan qalmış torpaqların azadlığa qovuşdurduqdan, suverenliyini və ərazi bütövlüyünü tam bərpa etdikdən sonra Qərbin bəzi siyasi dairələri, eləcə də AŞPA ölkəmizə qarşı cinkin planlarını intensivləşdiriblər. Bu, onların Azərbaycana qarşı qərəzli olduğunu sübut edir. Bütün bunlar məqsədlili şəkildə ölkəmiz əleyhinə atılmış addımlardır. Necə olur ki, biz AŞPA-ya üzv olduğumuz uzun illər ərzində bu qurum bir dəfə də olsun Ermənistanın törətdiyi soyqırımlarla bağlı hər hansı bir fikir bildirməyib?! Amma bu gün Azərbaycana qarşı qərəzli addımlar irəli sürəndə utanırıqlar.

Azərbaycanın AŞPA-ya ehtiyacı yoxdur. Ona görə də Azərbaycan nümayəndə heyətinin addımını yüksək qiymətləndirirəm. Son vaxtlar Avropa təsisatlarının Azərbaycana qarşı qərəzli yanaşmaları və qərarları ən pik həddə çatıb. Həm Cozep Borrelin açıqlamaları, həm AŞPA-da Azərbaycanın ünvanına səsləndirilən fikirlər, həm də ölkəmizlə bağlı qəbul edilən qərarlar Bakının bu istiqamətdə sort addımlar atmasını zəruri edirdi.

Azərbaycan zirvəsinə alçaqdan daş atanlar

Təşkilatlanaraq ölkəmizə hücumu keçən bəzi Qərb ölkələri və qurumları Ermənistan kimi məğlubiyətə məhkumdurlar

Baş verən hadisələrin fonunda qabarıq görünən bir ayrı məqam isə özümüzdə dost saydığımız bəzi ölkələrin sərgildikləri dostu yaranmayan mövqeləri oldu.

Azərbaycanın AŞPA-da fəaliyyətini dayandırmasından sonra bu qurum nümayəndə heyətimizin iştirakı olmadan ölkəmizin nümayəndə heyətinin səsinin dondurulması barədə qərar qəbul edib. Təbii ki, mahiyyət etibarilə bu qərarın ölkəmiz üçün bir qara qəpiklik dəyəri yoxdur.

Ancaq AŞPA-da həmin bədnam qərarın qəbulu zamanı Gürcüstan, Ukrayna və

Moldovanın nümayəndələrinin qeyri-səmmimi mövqə nümayiş etdirmələri böyük təəssüf doğurdu. Nədənənsə bu ölkələrin nümayəndələri özlərində həmin səhəndin

qəbulunun əleyhinə səsvermə iradəsi tapan bilmədilər...

Gürcüstan, Ukrayna və Moldovanın nümayəndələrinin keçirilmiş səsvermədə tutduqları mövqə, sözün əsl mənasında, Azərbaycana arxadan vurulan zərbə idi. Baxmayaraq ki, Azərbaycanın sözügedən ölkələrə yaxşılıqdan başqa heç nə etmədiyi də danılmaz reallıqdır. Təkcə bir neçə fakt götürək: əgər bu gün Gürcüstan Ermənistan kimi dalan ölkə deyilsə, bu məhz Azərbaycanın sərmayələri sayınıdır.

Dost ölkələrin davranışı təəccüb doğurur

Moldovada hakim partiya kifayət qədər konstruktiv və rəsiional baxışdır, amma Gürcüstan Prezidentinin hakimiyyətdə saxlanılması birbaşa Avropadan asılıdır. Ümumiyyətlə, Avropanın Gürcüstana təsiri Moldova və Ukraynadakı qədər olmasa da, amma kifayət qədər ciddidir. Bu amil də təsirsiz ötürməyib.

Ukrayna və Moldova, ümumiyyətlə, müstəqil qərar qəbul etmək imkanlarına sahib deyillər. Bu ölkələrdəki rejimləri Qərb formalaşdırıb və müvafiq olaraq onlar Avropanın təlimatları ilə hərəkət edirlər. Bu, bir reallıqdır. Verdikləri qərarları da məhz Avropa dairələri ilə koordinasiya edirlər. Bu baxımdan düşünürəm ki, üç ölkə Azərbaycan kimi etibarlı, hər zaman dəstək olmağa çalışsın, kifayət qədər geniş əməkdaşlıq imkanlarına malik, öz ədalətli mövqeyi ilə seçilən dövlətə dəstək nümayiş etdirməklə Avropanın təsiri altında olduqlarını bir daha sərgiləmiş oldular.

Həqiqət qarşısında isterikaya düşən Fransa

Dövlətlərarası münasibətlər bir qayda olaraq hamılıqla qəbul edilmiş beynəlxalq hüquq prinsipləri əsasında qurulmalıdır. Münasibətlərin inkişafı isə, adətən, iqtisadi və ticari əsaslara söykənir, mədəni-humanitar əsaslarla möhkəmlənir. Dövlətlər arasında fikir ayrılığı, fərqli siyasi maraqların toqquşması yaşandıqda belə, ölkələr bir qayda olaraq gərginliyin ticari və humanitar əlaqələri zədələməsinə çalışır. Yəni daha konkret desək, ticari

ri və mədəni bağlar ən çətin günlərdə belə dövlətlərarası körpü rolunu oynayır. Lakin Makron rejiminin yürütdüyü siyasət bu gün faktiki olaraq Fransanın Cənubi Qafqazdakı dövlət maraqlarının lobbi maraqlarına və öz-fəaliyyət cəhdlərinə qurban verildiyini göstərir. Üstəlik, Makron iqtidarının səbətsizliyi yalnız siyasi mövqelər yox, Fransanın Cənubi Qafqazdakı iqtisadi perspektivlərinin də bloklaşmasına səbəb olur.

D.Tramp: "ABŞ ölür"

Bu ölkənin sabiq prezidenti sərhəddəki vəziyyətin fəlakətə çevriləcəyini bəyan edib

Donald Tramp Nevada ştatında tərəfdarlarının mitinqində maraqlı fikirlər söyləyib: "ABŞ ölür və sərhəddəki vəziyyət fəlakətə çevriləcək. Sərhədimiz açıqdır. Açıq yaradır. Bu, əvvəllər heç vaxt olmamışdı". O, həm də ölkə paytaxtının təmizlənməsinə və bərpasına çağırır: "Biz paytaxtı təmizləyəcəyik, təmir edəcəyik, paytaxtımızı yenidən tikəcəyik ki, o, bundan sonra dəhşətli qətlər və cinayətlər məkanı deyil, dünyanın ən gözəl paytaxtı olsun".

Fransa daxili və xarici siyasətində ən uğursuz illərini yaşayır

Fransanın bugünkü mövqeyi Azərbaycan və Ermənistan arasındakı sülh müqaviləsinin imzalanması üçün gündəliyin irəli aparılmasına böyük əngəldir. Almaniyə ilə birlikdə Fransanın AŞPA-da bir qrup deputatı öz dirijor çubuqları ilə idarə etmələrini və ölkəmizə qarşı qəbul olunan qərəzli qərarları da gördük. Təbii ki, Azərbaycan nümayəndə heyəti çox doğru və düzgün addım ataraq AŞPA-nı öz yerinə oturt-

du və göstərdi ki, bizimlə bu tonda və bu dildə danışmaq olmaz. Azərbaycan yalnız geosiyasi anlamda deyil, qlobal mənada nüfuzunu artırıdca belə Frankofoniya dövlətlər, Avropa Şurası kimi beynəlxalq təsisatlar öz simasını ortaya qoyur və nizammələrinin tamamilə əksinə olaraq qanunsuz və iyrənc siyasət həyata keçirirlər.

Qərəzli AŞPA mütəbərlikdən uzaqdır

Qərəzli beynəlxalq qurumların, o cümlədən AŞPA-nın Azərbaycana əsaslı hücumlarının baş verdiyi önəmli dövrlərdən biri də prezident seçkiləri ilə bağlıdır. Çox qərribə də səslənən deməli ki, Avropa Şurası Parlament Assambleyası bildirir ki, Azərbaycan ona növbədənəknər prezident seçkisini müşahidə etmək dəvəti göndərsin. Beynəlxalq ekspertlərin də qeyd etdiyi kimi, ölkəmizin belə bir öhdəliyi yoxdur. Dünyaya bəllidir ki, ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosu seçkini müşahidə edir.

Fransa sülh tərəfdarı deyil

Makronun bacarıqsızlığı, apardıdığı səhv siyasət nəticəsində Afrika ölkələrindən də sıxışdırılıb çıxarılmaqda olan Fransa Cənubi Qafqazda da hələlik özünə yer tapa bilməyəcək.

Afrikada Türkiyə ilə maraqları toqquşan, Cənubi Qafqaz planlarının Azərbaycan tərəfdən pozulduğunu gören Fransa ölkəmizə qarşı daha qərəzli, daha riyakar hərəkətlər edir. Aİ-də, AŞPA-da, eləcə də müxtəlif KİV-də "müzdülərin" ölkəmizin əleyhinə apardıqları bədnam kampaniyaya birmənalı olaraq Fransanın dəstəyi inkar olunmaz faktıdır.

Bir sıra birinci instansiya məhkəmələri hakimlərinin təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Məhkəmə-Hüquq Şurasının təkliflərini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 9-cu bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
1. "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 94-cü və 96-cı maddələrinə uyğun olaraq, aşağıdakı hakimlər birinci instansiya məhkəmələrinin hakimləri təyin edilsinlər:

əqr cinayətlər məhkəmələri üzrə:

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi
Korimova Məhərrə Nəzər qızı
Məmmədov Fəxrü Afiz oğlu

Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsi
Əliyev Əli Abdulla oğlu
Səfərlı Cavid Şamil oğlu

Sumqayıt Ağır Cinayətlər Məhkəməsi
Əliyev Hafiz Samir oğlu
Hümbətov Fəhmin Zaur oğlu

inzibati məhkəmələr üzrə:

Bakı İnzibati Məhkəməsi
Ağalarov Həmid Azər oğlu
Əhədova Aygün Əlçəm qızı
Həsənov Orxan Xaqani oğlu
Salahova Səlmə İsgəndər qızı
Sevdimaliyeva Günel Arif qızı

Sumqayıt İnzibati Məhkəməsi
Mürzəyeva Leyla Eytibar qızı

Şəki İnzibati Məhkəməsi
İsmayilzadə Fərid Sabir oğlu
Musayev Vüqar Ələkbər oğlu

kommersiya məhkəmələri üzrə:

Bakı Kommersiya Məhkəməsi
Həsənova Ülkər Təhməsin qızı
Hüseynov Kənan Hüseyn oğlu

Şirvan Kommersiya Məhkəməsi
Abdullayev Elşən Uğur oğlu

hərbi məhkəmələr üzrə:

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Hərbi Məhkəməsi
Orucəliyev Abil Elmar oğlu

Naxçıvan Muxtar Respublikasının rayon (şəhər) məhkəmələri üzrə:

Babək Rayon Məhkəməsi
İsmayıl Mikayıl qızı

Naxçıvan Şəhər Məhkəməsi
Əliyeva Gülsüm Kamal qızı

Bakı şəhərinin rayon məhkəmələri üzrə:

Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsi
Qurbanova Aygün Arzu qızı

Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsi
Axundov Fuad Aydın oğlu

Bakı şəhəri Nəsimi Rayon Məhkəməsi
Abidova Günay Çingiz qızı
İbadzadə Anar Qənimət oğlu

Bakı şəhəri Nizami Rayon Məhkəməsi
Əliyeva Qumru Yəhya qızı
Yusifova Ülkər Bayram qızı

Bakı şəhəri Sabunçu Rayon Məhkəməsi
Cəfərlı Nilufər Arif qızı
Məhmudova Həqiqət Sahib qızı

Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsi
Səmədova Günel Kamil qızı

Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsi
Qafarova Rübəbə Nurulla qızı

Bakı şəhəri Yasamal Rayon Məhkəməsi
Babazadə Gülnar Vədadi qızı
Xudayev Kərim Bahəddin oğlu

rayon (şəhər) məhkəmələri üzrə:

Abşeron Rayon Məhkəməsi
Abbasova Mələhət Aslan qızı

Ağdaş Rayon Məhkəməsi
Sultanov Cavid Rizvan oğlu

Ağsu Rayon Məhkəməsi
Əsgərov Anar Əlifəğa oğlu

Xaçmaz Rayon Məhkəməsi
Səmədzadə Sərxan Akif oğlu

İsmayıl Rayon Məhkəməsi
Hüseynov İlqar Vidayət oğlu

Quba Rayon Məhkəməsi
Seyidov Vüqar Mircuma oğlu

Masallı Rayon Məhkəməsi
Quliyev Ceyhun Əmir oğlu

Saatlı Rayon Məhkəməsi
Sadıqov Mirlətif Süleyman oğlu

Sumqayıt Şəhər Məhkəməsi
Hüseynov Elmır Xoşbəxt oğlu

Şamaxı Rayon Məhkəməsi
İsmayilov Natiq Əvəz oğlu

Şəmkir Rayon Məhkəməsi
Musayev Taleh Valeh oğlu.

2. Bu Sərəncam 2024-cü il fevralın 3-dən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 yanvar 2024-cü il

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 50

QƏRAR

Bakı şəhəri, 27 yanvar 2024-cü il

"Bütün tiptən olan internat məktəblərdə, əqli və ya fiziki cəhətdən pozuntusu olan uşaqlar üçün internat məktəblərdə, uşaq evlərində, valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum uşaqlar üçün internat məktəblərdə tərbiyə olunan uşaq və yeniyetmələrin geyim, ayaqqabı və yumşaq inventarlarla təmin olunması norması haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1994-cü il 17 yanvar tarixli 15 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:
"Bütün tiptən olan internat məktəblərdə, əqli və ya fiziki cəhətdən pozuntusu olan uşaqlar üçün internat məktəblərdə, uşaq evlərində, valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum uşaqlar üçün internat məktəblərdə tərbiyə olunan uşaq və yeniyetmələrin geyim, ayaqqabı və yumşaq inventarlarla təmin olunması norması haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1994-cü il 17 yanvar tarixli 15 nömrəli Qərarında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu (Cild I) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. Adında və 1-ci hissədə "Bütün tiptən olan internat məktəblərdə, əqli və ya

fiziki cəhətdən pozuntusu olan uşaqlar üçün internat məktəblərdə, uşaq evlərində, valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum uşaqlar üçün internat məktəblərdə tərbiyə olunan uşaq və ya belədiyyə tərəfindən yaradılan uşaq evləri, ailə tipli kiçik qrup evləri sosial xidmət müəssisələrində tərbiyə olunan uşaqların" sözləri ilə əvəz edilsin.

2. Preambulada "Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi sistemindəki bütün tiptən olan internat məktəblərdə və uşaq evlərində tərbiyə olunan uşaqlar və yeniyetmələrin" sözləri "Internat tipli ümumi təhsil müəssisələrində təhsil alanlar və dövlət və ya belədiyyə tərəfindən yaradılan uşaq evləri, ailə tipli kiçik qrup evləri

sosial xidmət müəssisələrində tərbiyə olunan uşaqların" sözləri ilə əvəz edilsin.

3. Həmin Qərarla təsdiq edilmiş "Bütün tiptən olan internat məktəblərdə, əqli və ya fiziki cəhətdən pozuntusu olan uşaqlar üçün internat məktəblərdə, uşaq evlərində, valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olan uşaqlar üçün internat məktəblərdə tərbiyə olunan uşaq və yeniyetmələrin geyim, ayaqqabı, yumşaq inventarlarla təmin olunması norması" yeni redaksiyada verilsin (*əlavə olunur*)*.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

* Qərarın əlavəsi ilə
www.azerbaijan-news.az və
nk.gov.az saytında tanışı ola bilərsiniz.

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 54

QƏRAR

Bakı şəhəri, 29 yanvar 2024-cü il

Azərbaycan Respublikası Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyinin əməkdaşlarının sağlamlığının mühafizəsi ilə əlaqədar bir sıra məsələlərin tənzimlənməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Xüsusi dövlət mühafizəsi sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 16 mart tarixli 957 nömrəli Fərmanının 5.2-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikası Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyinin Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırılmış təklifini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikası Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi-

nin əməkdaşlarına (pensiya çıxımı sağlamlıqda da daxil olmaqla) və onların ailə üzvlərinə tibbi xidmətin göstərilməsi, o cümlədən xəstəliklərin profilaktikası, ilkin tibbi-sanitariya yardımı, təcili və təcili-rəşalınmaz tibbi yardım, ambulator-poliklinik və stasionar tibbi yardım, onların tibbi reabilitasiyası və sağlamlaşdırılması təmin edilməsi "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və "Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi haqqında" Əsasnamənin, Agentliyin strukturunun, hərbi qulluqçularının və mülki işçilərinin say həddinin, ali zabit heyəti vəzifələrinin siyahısının təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 22 dekabr tarixli 1510 nömrəli Fərmanının tələbləri

nəzərə alınmaqla, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfindən həyata keçirilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə tapşırılsın ki, bu Qərarın icrası ilə əlaqədar müvafiq vəsaitlərin hər il növbəti ilin dövlət büdcəsi layihəsinin tərtibi zamanı Azərbaycan Respublikası Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyinin Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti ilə razılaşdırılması təklifləri əsasında Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidmətinin saxlanılması xərclərinin tərkibində nəzərdə tutulmasını təmin etsin.

3. Bu Qərar 2024-cü il fevralın 1-dən qüvvəyə minir.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 51

QƏRAR

Bakı şəhəri, 29 yanvar 2024-cü il

"Azərbaycan Respublikası dövlət peşə məktəblərinin və peşə litseylərinin nümunəvi ştatları haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1996-cı il 29 may tarixli 64 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. "Azərbaycan Respublikası dövlət peşə məktəblərinin və peşə litseylərinin nümunəvi ştatları haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1996-cı il 29 may tarixli 64 nömrəli Qərarında aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. adında "Azərbaycan Respublikası dövlət peşə məktəblərinin və peşə litseylərinin" sözləri "Dövlət peşə təhsili müəssisələrinin" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.2. preambulada "Peşə məktəbləri və peşə litseylərində" sözləri "Dövlət peşə təhsili müəssisələrində" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.3. 1-ci hissədə "Peşə məktəblərinin və peşə litseylərinin" sözləri "Dövlət peşə təhsili müəssisələrinin rəhbər işçilərinin, inzibati-təsərrüfat, tədrisə köməkçi və xidmətədiçi heyətinin" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.4. 2-ci hissə ləğv edilsin;

1.5. həmin Qərarın 1-ci hissəsi ilə təsdiq edilmiş "Peşə məktəblərinin və peşə litseylərinin nümunəvi ştatları" aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Dövlət peşə təhsili müəssisələrinin rəhbər işçilərinin, inzibati-təsərrüfat, tədrisə köməkçi və xidmətədiçi heyətinin nümunəvi ştatları

Qeydlər:

1. İlk və texniki peşə təhsili səviyyələri üzrə hər ixtisas qrupuna görə 1 (bir) ştat vahidi, "Peşə təhsili müəssisələrinin ayrı-ayrı peşə istiqamətləri üzrə tədris qruplarında orta sıxlığın müəyyən mühafizəsi üzrə mühəndis vəzifəsi müəyyən edilir.

2. Peşə litseyləri və peşə təhsil mərkəzlərində təhsil alanların sayı 250 nəfərdən artıq olduqda 1 (bir) ştat vahidi ümumtəhsil fənləri üzrə tədris hissə müdiri vəzifəsi müəyyən edilir.

3. İlk və texniki peşə təhsili səviyyələri üzrə hər ixtisas qrupuna görə 1 (bir) ştat vahidi, "Peşə təhsili müəssisələrinin ayrı-ayrı peşə istiqamətləri üzrə tədris qruplarında orta sıxlığın müəyyən mühafizəsi üzrə mühəndis vəzifəsi müəyyən edilir.

4. Tədrisin kredit sistemi ilə təşkil olunduğu qruplarda təhsil alan hər 100 tələbəyə görə 1 (bir) ştat vahidi tyutor vəzifəsi müəyyən edilir.

5. Hər bir inklüziv təhsil qrupuna görə 1 (bir) ştat vahidi müəllim köməkçisi vəzifəsi müəyyən edilir.

6. Tam orta təhsilin təşkil olunduğu peşə litseyləri və peşə təhsil mərkəzlərində müvafiq avadanlıqla təchiz edilmiş fizika, yaxud kimya kabineti olduqda laborant ştatı aşağıdakı qaydada müəyyən edilir:

Sıra №-si	Vəzifələrin adı	Qrupların sayından asılı olaraq ştat vahidlərinin sayı			
		10-dək	10-14	15-24	25 və daha çox
1	2	3	4	5	6
1.	Direktor	1	1	1	1
2.	Tədris və təlim işləri üzrə direktor müavini	1	1	1	1
3.	Tərbiyə işləri üzrə direktor müavini	-	1	1	1
4.	İnzibati-təsərrüfat işləri üzrə direktor müavini	-	-	1	1
5.	İstehsalat üzrə menecer	1	1	1	1
6.	Baş mühəsib	1	1	1	1
7.	Hüquqşünas	-	-	-	-
8.	Baş usta	-	1	1	1
9.	Keyfiyyət təminatı üzrə mütəxəssis	-	-	-	-
10.	Kadrlar üzrə mütəxəssis	0,5	0,5	1	1
11.	Mühəsib	-	-	-	-
12.	İqtisadçı	-	-	-	-
13.	Təsərrüfat müdiri	1	1	-	-
14.	Satınalma üzrə mütəxəssis	-	-	-	-
15.	Karyera xidməti üzrə mütəxəssis	-	1	1	1
16.	İşgüzarınlarla iş üzrə mütəxəssis	-	-	1	1
17.	Göncəlik çağırışa qədər hazırlıq rəhbəri	1	1	1	1
18.	Fiziki tərbiyə rəhbəri	1	1	1	1
19.	Psixoloq	1	1	1	1
20.	Kitabxanacı	1	1	1	1
1	2	3	4	5	6
21.	Arxivçi	0,5	0,5	1	1
22.	Referent	1	1	1	1
23.	Anbardar	1	1	1	1
24.	Binanın istismarı üzrə texnik	1	1	1	1
25.	IT mütəxəssisi	1	1	1	1
26.	Binaların, qurğuların və avadanlığın cari təmiri və xidmət üzrə fəhlə	1	1	1	2

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 52

QƏRAR

Bakı şəhəri, 29 yanvar 2024-cü il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 12 oktyabr tarixli 307 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Elektron notariat" informasiya sistemi haqqında Əsasnamə"də dəyişiklik edilməsi barədə

"Notariat haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 2 may tarixli 866-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Notariat haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun tətbiqi edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 18 yanvar tarixli 261 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan

Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 31 may tarixli 2159 nömrəli Fərmanının 2-ci hissəsinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:
Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 12 oktyabr tarixli 307 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2021, № 10, maddə 1176 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş

"Elektron notariat" informasiya sistemi haqqında Əsasnamə"nin 12.3.10-cu yarım-bəndinə "paylarına" sözdündən sonra ", habelə kommersiya hüquqi şəxslərinin niyyətləri və dövlət qeydiyyatı haqqında şəhadətnamələrinə" sözləri əlavə edilsin.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Antiazərbaycançı şəbəkənin qəsd planı iflasa məhkumdur

AŞPA nüfuzdan düşən təşkilata çevrilib

"Növbədənə prezident seçkiləri ərafında Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Azərbaycanla qarşı qarazlı davranışı məqsədlə xarakter daşıyır. AŞPA seçki dövründə respublikamız hədəfə almaqla ənonəvi riyakarlığı davam etdirir. Buna görə nümayəndə heyətimizin AŞPA ilə əməkdaşlığı və təşkilatda iştirakını qeyri-müəyyən müddətə dayandırması ən doğru qərar idi. Bunun ölkəmizə heç bir mənfəi təsiri yoxdur. Çünki AŞPA-nın nüfuzu hazırda nənki dünyada, elə Avropanın özündə də aşağıdır".

Bu fikirləri "Azərbaycan" qəzetinə açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov deyib. Deputat bildirib ki, Azərbaycan 30 il işğal qalmış torpaqlarını azadlığa qovuşduqdan, suverenliyini və ərazi bütövlüyünü tam bərpa etdikdən sonra Qərbin bəzi siyasi dairələri, eləcə də AŞPA ölkəmizə qarşı çirkin planlarını intensivləşdiriblər: "Bu, onların Azərbaycanı qarşı qarazlı olduğunu sübut edir. Bütün bunlar məqsədlə şəkildə ölkəmizə əleyhinə atılmış addımlardır. Necə olur ki, biz AŞPA-ya üzv olduqumuz uzun illər ərzində bu qurum bir dəfə də olsun Ermənistanın törətdiyi soyqırımlarla bağlı hər hansı bir fikir bildirməyib? Amma bu gün Azərbaycanı qarşı qarazlı addımlar irəli sürəndə utanmırlar".

Ceyhun Məmmədov deyib ki, Azərbaycanın AŞPA-ya ehtiyacı yoxdur. Ona görə də Azərbaycan nümayəndə heyətinin addımını yüksək qiymətləndirirəm. "Son vaxtlar Avropa təsisatlarının Azərbaycanı qarşı qarazlı yanaşmaları və qərarları ən pik həddə çatıb. Həm Cəzəp Borelin açıqlamaları, həm AŞPA-da Azərbaycanın ünvanına səsləndirilən fikirlər, həm də ölkəmizlə bağlı qəbul edilən qərarlar Bakının bu istiqamətdə sət addımlar atmasını zorlu edirdi", - deyə o bildirib.

Azərbaycanın müstəqil və qurulu dövlət olduğunu vurğulayan deputat əlavə edib: "Ölkəmizi hədəf alan əsasız ittihamları heç vaxt qəbul etmərik. Qurum daxilində fəaliyyətini qeyri-müəyyən vaxta qədər dayandırmamız da buna əsaslanır. Azərbaycan öz haqlı mövqeyini qətiyyətli müdafiə edir. Özüni Avropanın əsas aparıcı qurumlarından biri kimi təqdim edən AŞPA bu gün, əslində, Fransanın və Almaniyanın oyuncağına çevrilib. Elə bunun nəticəsidir ki, onların sifarişli ilə bu qurum tərəfindən Azərbaycanı qarşı əsasız qərarlar qəbul edilir. Lakin unudurlar ki, Azərbaycan özüne hörmət edən dövlətdir, ölkəmizə qarşı belə riyakarlıq nümayiş etdirəcəklərsə, sət etirazımızla qarşılaşacaqlar".

Ceyhun Məmmədov hesab edir ki, AŞPA müəyyən müddətdən sonra bu yanlış qərarına yenidən baxa bilər. Çünki Azərbaycan regionun lider dövlətidir və Avropanın enerji təchizatında mühüm rol oynayır. O cümlədən ölkəmiz Avropa ilə Mərkəzi Asiya arasında vacib tranzit körpüdür. "Şərqi-Qərbi", "Şimal-Cənub" dəhlizləri Azərbaycanda kəşifdir. Bütün bunlar diqqətdən qaçırılmalı bilməz. Əlaqələrin yenidən bərpa olunması qurumun bizə münasibətdən, eləcə də proseslərin hansı formada davam etməsindən asılıdır.

Deputat yekunda bu məsələ ilə bağlı Gürcüstan, Ukrayna və Moldovanın münasibətinə də toxundu. Bildirdi ki, Azərbaycanın üzvləşdiyi bu haqsızlıqla sabah digər dövlətlər də üzvləşə bilər: "Ona görə də məsələyə hər bir dövlətin reaksiyası önəmlidir. Gürcüstan, Ukrayna və Moldova nümayəndə heyətlərini AŞPA-da keçirilmiş səsvermədə nümayiş etdirdikləri mövqə ölkələrimiz və xalqlarımız arasında formalaşmış münasibətlərin ruhuna ziddir. Bu davranış bütün dövlətlərlə münasibətlərini qorumaqda və əlaqələrin gücləndirilməkdə maraqlı olan Azərbaycanı qarşı haqsızlıqdır".

Nəzirin QAFARZADƏ,
"Azərbaycan"

Azərbaycan zirvəsinə alçaqdan daş atanlar

Təşkilatlanaraq ölkəmizə hücumu keçən bəzi Qərb ölkələri və qurumları Ermənistan kimi məğlubiyətə məhkumdurlar

Bu gün Şuşa, Xankəndi Zəfər zirvələrindən Azərbaycanın dost və düşmənləri də aydın görünür. Kimlər ölkəmizlə səmimi dostdur, etibarlı tərəfdaşdır, kimlərsə də düşmən səfədi dayanaraq çirkin yollarla Cənubi Qafqazın lider ölkəsinin uğurlarına kölgə salmaq üçün fitnə-fasad törədirlər, hamısı bir-bir aşkara çıxır.

44 günlük Vətən müharibəsi və 23 saatlıq antiterror tədbirləri onilliklərdir Azərbaycanı qarşı pərdə arxasından riyakar siyasət yürüdən başda ABŞ, Fransa, Almaniya, Avropa Parlamenti, Avropa Şurası Parlament Assambleyası kimi qurumların da maskasını cırıq, eybəcər simalarını ortaya qoyur.

Riyakarlar ittifaqı

Azərbaycan xalqı, dövləti 30 illik işğal müddətində də daim erməni təəssübkeşliyi edən Qərb ölkələri və qurumlarının ikili standartları ilə üz-üzə idi. Özlərini dünyada "ədalətlin tərəfisi", "humanizmi" in keşikçisi sayan qarazlı Qərb siyasətçiləri ərazilərimizin işğalına, Qarabağda hökm sürən separatizmə görə təcavüzkar Ermənistanı heç bir təzyiq göstərmir, ona qarşı qətnamələr qəbul etmir, bəyanatlar səsləndirmirlər. Onlar yurdlarından didərgin salınan yüz minlərlə azərbaycanlının taleyinə biganəlik nümayiş etdirərək, zülm-zillət içərisində çadırlarda, vaqonlarda, yataqxanalarda acınacaqlı vəziyyətdə yaşayan insanlarımızı heç gözlərinin ucu ilə də baxmırdılar. Həmin dövrdə Avropa və ABŞ-nin korupsioner siyasətçiləri erməni lobbisinin pullarını ciblərinə axıdaraq bölgədə münasibəti vəziyyətinin, torpaqlarımızın işğalının sonsuzadək sürməsi üçün soy göstərirdilər.

Buna görədir ki, Azərbaycanın beynəlxalq hüquq çərçivəsində öz milli maraqlarını təmin etməsinə, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsini öz gücünə yerinə yetirərək torpaqlarını işğaldan azad etməsinə, bayrağını Xankəndidə dalğalandırmasına dözü bilməyən islamofob, türkofob, azərbaycanofob Qərb ölkələri və qurumları təşkilatlanaraq ölkəmizə qarşı hücumu keçiblər. Bu ilin yanvar ayında Fransa Senatının Azərbaycanı qarşı qətnamə qəbul etməsi, Avropa İttifaqının xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsi Cəzəp Borelin ölkəmizə qarşı əsasız iddialar səsləndirməsi, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Azərbaycanı səsini dondurmaq kimi çirkin addımı buna sadəcə bir neçə nümunədir.

Sülh düşmənləri

2020-ci ilin noyabrında, Vətən müharibəsi bitdikdən dərhal sonra Azərbaycan Ermənistanla sülh müqaviləsinin əsasını təşkil edəcək beş prinsipini təqdim edib. Azərbaycan 30 illik işğaldan əziyyət çəkmiş və ədalətli özü bərpa etmiş ölkə olaraq yeni sülh prosesinin müəllifi olması ilə də Cənubi Qafqazda davamlı barışa tərəfdar olduğunu nümayiş etdirib. Ancaq nə sirihi-kəmətdirsə, Bakının bölgədə real sülhə gətirib çıxaracaq bu addımları Qərbdə böyük narahatlığa, sözün əsl mənasında panikaya, qorxuya səbəb olub. Müstəmləkəçi Fransanın başçılığı ilə təşkilatlanan Qərb təsisatları əllərindən gələni edirlər ki, tək Qafqazda sülh olmasın.

Onlar bir tərəfdən təcavüzkar Ermənistanı silahlandıraraq onu revanşa hovəsləndirir, Qarabağın erməni sakinlərinin olmayan problemlərindən dəm vurur, digər tərəfdən də oynunaça çevirdikləri beynəlxalq təşkilatlar vasitəsilə Azərbaycana qarşı əsasız və heç bir hüquqa dayanmayan qətnamələr qəbul edirlər, öz ələmlərində ölkəmizə təzyiq etməyə çalışırlar.

Heç kimə siri deyil ki, Avropa Şurası müxtəlif Avropa ölkələrinin Avropa Parlamentinə düşə bilməyən islamofob və türkofob təfəkkürlü nümayəndələrinin düşüncəsinə, təzyiq alətinə çevrilib. Bu il yanvarın 22-də qış yarımsessiyasının açılış günündə AŞPA-da ölkəmizin nümayəndə heyətinin etimadnamələri təsdiq edilmədi. Bu razil təşəbbüs formal olaraq almaniyalı deputat Frank Şvabe tərəfindən irəli sürüldü de, məsələnin arxasında AŞPA rəhbərliyinin özünün durduğu da məlum faktdır.

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Dost ölkələrin davranışı təəccüb doğurur

AŞPA-nın mövqeyi bütövlükdə Avropanın qeyri-obyektiv yanaşmasının göstəricisidir

"Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Azərbaycanı qarşı aşkar qarazlı mövqenin nümayiş etdirilməsi bütövlükdə Avropanın dövlətimizlə bağlı qeyri-obyektiv yanaşmasının göstəricisidir. Bir çox halda Fransanın, Almaniyanın və digər bəzi ölkələrin Azərbaycan əleyhinə çıxışlarını ümumilikdə Avropanın mövqeyi kimi təqdim edəndə bu, mübahisələndirilir. Qeyd olunur ki, Fransanın mövqeyini bütövlükdə Avropanın mövqeyi kimi qəbul etmək doğru deyil. Lakin mən hesab edirəm ki, Avropanın ölkəmizə qarşı qeyri-obyektiv, qarazlı mövqeyi və Azərbaycanın müstəqillik tarixi boyunca müşahidə edilib".

Bu sözləri "Azərbaycan" qəzetinə açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Elşad Mirbəşiroğlu deyib. O bildirib ki, Fransa da, Almaniya da Avropanın hom siyasi, həm iqtisadi mənada lokomotivləridir və bütövlükdə struktur olaraq Avropa bu iki ölkəni qabağa verərək onların üzərindən Azərbaycana siyasi hücumlar edir. İqtisadi əməkdaşlıq maraqlarından çıxış edən digər ölkələr isə Azərbaycanla əməkdaşlıqlarını ifadə edirlər, lakin siyasi məsələdə bu imitiasialarını çox da pərdələyə bilmirlər. O zaman Avropanın mövqeyi aşkar görünür. Məsələn, Şarl Mişelin bir mövqeyi olursa, Cəzəp Borelin tamamilə fərqli mövqeyi mahiyyət etibarilə Avropanın ümumi mövqeyini sərgiləyir. Brüssel görüşləri zamanı da bunun şahidi olurduq.

Şarl Mişelin Azərbaycanın ədalətli mövqeyini heç vaxt açıq mətnlə müdafiə etmədiyini xatırladan deputat bildirib ki, hətta onun sərgilədiyi neytrallığı da Cəzəp Borelin açıq şəkildə aradan qaldıraraq, Avropanın kimin yanında olduğunu nümayişkarənə şəkildə göstərib: "Eləcə də AŞPA-da eyni mənzərəni gördük. Təkcə köhnə qitənin deyil, Avropanın ciddi təsir imkanları mövcud olan postsovet ölkələri də Azərbaycana dəstək vermişdilər. Bu sırada Ukraynanı, Gürcüstanı, Moldovani xüsusi qeyd etmək lazımdır. Azərbaycan bu üç ölkənin hər biri ilə normal münasibətdədir, yüksək əməkdaşlıqları mövcuddur. Xüsusilə Ukrayna Azərbaycana münasibətdə olduqca qeyri-səmimi davranış sərgilədi, yəni bu ölkənin davranışı daha çox təəccüb doğurdu".

E.Mirbəşiroğlu deyib ki, Moldovada hakim partiya kifayət qədər konstruktiv və rasional baxışlıdır, amma Gürcüstan Prezidentinin hakimiyyətdə saxlanılması birbaşa Avropadan asılıdır. Ümumiyyətlə, Avropanın Gürcüstanı təsiri Moldova və Ukraynadakı qədr olmasa da, amma kifayət qədər ciddidir. Bu amil də təsiriz ötürməyib.

Deputat hesab edir ki, Ukrayna və Moldova, ümumiyyətlə, müstəqil qərar qəbul etmək imkanlarına sahib deyillər. "Bu ölkələrdəki rejimləri Qərb formalaşdırıb və müvafiq olaraq onlar Avropanın təlimatları ilə hərəkət edirlər. Bu, bir reallıqdır. Verdikləri qərarları da məhz Avropa dairələri ilə koordinasiya edirlər. Bu baxımdan düşüncüm ki, üç ölkə Azərbaycan kimi etibarlı, hər zaman dəstək olmağa çalışın, kifayət qədər geniş əməkdaşlıq imkanlarına malik, öz ədalətli mövqeyi ilə seçilən dövlətə dəstək nümayiş etdirməklə Avropanın təsiri altına olduqlarını bir daha sərgiləmiş olurlar".

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Azərbaycanı qarşı qarazlı və qeyri-obyektiv mövqeyi tərəqqipərvər insanlar tərəfindən ikrahla qarşılıdır. Çünki 2001-ci ildən başlayaraq Avropa Şurası ilə əməkdaşlığın səmərəli aparılması üçün Azərbaycan istər əkanvericilik, istərsə də praktik səviyyədə özünə düşən bütün öhdəliklərə əməl edib.

Ölkəmizin öz ərazi bütövlüyünü bərpa etməsinə, 2020-ci ildə başa çatan 44 günlük Vətən müharibəsinin Zəfərini, 2023-cü ildə Qarabağ bölgəsində 24 saata yaxın müddətdə uğurla başa çatan antiterror tədbirlərini, ən nəhayət, erməni işğalından azad edilən ərazilərdə aparılan məhəşəm quruculuq və bərpa, işlərinin həzm edilməyən AŞPA, nəhayət, iç üzünü çılpaqlığı ilə göstərdi. Bütün dünya parlamentlərinin görə biləcəyi bir şəkildə Avropa Şurası Parlament Assambleyası rəsmi Bakı ilə münasibətləri gərginləşdirdi, Qərbin Azərbaycanı qarşı qarazlı mövqeyi daha da kəskinləşdi. Səsvermə hüququmuz

Qərazlı AŞPA mütəbərlikdən uzaqdır

ləğv edən AŞPA-nın bu addımı həmin siyasətin davamı kimi görünür. Elə bu səbəbdən Azərbaycan nümayəndə heyəti Avropa Şurası Parlament Assambleyası ilə əməkdaşlığı və təşkilatda iştirakını haqlı olaraq qeyri-müəyyən müddətə dayandırmaya qərarına gəlib. Bu, qurumda formalaşmış dözülməz irqçilik, azərbaycanofob və islamofob hüquqazidd davranışın nümunəsi idi.

Görünür odur ki, 23 il ərzində ölkəmizin qaçqın və məcburi köçkünlərinin pozulmuş hüquqları, eləcə də ermənilər tərəfindən yerlə yeksan edilmiş kənd və şəhərlər, məhv edilmiş yüzlərlə tarixi maddimədəni irs barədə bir dəfə də olsun səsini çıxarmayan bu qurumda başlandı. Bütün dünya parlamentlərinin görə biləcəyi bir şəkildə Avropa Şurası Parlament Assambleyası rəsmi Bakı ilə münasibətləri gərginləşdirdi, Qərbin Azərbaycanı qarşı qarazlı mövqeyi daha da kəskinləşdi. Səsvermə hüququmuz

dəvət olunmaması" kimi əsasız ariməntlər gətirsə də, əsas səbəb Azərbaycanın öz suverenliyini bərpa etməsidir.

Qərazlı beynəlxalq qurumların, o cümlədən AŞPA-nın Azərbaycanı əsasız hücumlarının baş verdiyi ənonəvi dövrlərdən biri də prezident seçkiləri ilə bağlıdır. Çox qərbdə də səslənmə deməli ki, Avropa Şurası Parlament Assambleyası bildirir ki, Azərbaycan ona növbədənə prezident seçkilərini müşahidə etmək davəti göndərsin. Beynəlxalq ekspertlərin də qeyd etdiyi kimi, ölkəmizin belə bir öhdəliyi yoxdur. Dünyaya bəllidir ki, ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosu seçkini müdafiə edir. Birmənalı şəkildə qeyd olunmalıdır ki, xalqın iradəsinin ifadəsi sayılan seçkilərdən azad və şəffaf şərhadə keçirilməsi ölkəmizin hüquqi, demokratik dövlət quruculuğuna sətəqəti ilə bağlıdır. Seçkilər inandıqları və etibar etdikləri namizədə səs verməklə taleyini müəyyənləşdirməli olurlar. Onu da xatırladaq ki, seçki günü, yəni fevralın 7-də DTİHB-dən 200-dən çox müşahidəçi, ATƏT PA-dan isə 100-ə yaxın parlamentari səsvermə prosesini izləyəcək.

Qətnamə müəllifləri şou düzəldərək vurğulayıblar ki, Azərbaycan AŞPA-dan qovulmur, sadəcə özəri-nə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirməlidir və bu istiqamətdə konkret addımlar atmağa çağırılır. "Azərbaycanın yerinə yetirməyi öhdəliklər" dedikdə ilk növbədə "LGBT hüquqlarının qorunması" nəzərdə tutulur. AŞPA-nın ən böyük arzusu və istəyi odur ki, Azərbaycanın orta məktəblərində LGBT mövzusu tədris olunsun və həmin mövzu ictimaiyyətin şüurunda özünə yer tapsın. Bununla da qurum Azərbaycana yad olan ideologiyaya həyat tərzi diktə etməyə çalışırlar.

Lakin bu, xalqımızın milli-mənəvi dəyərləri ilə uzlaşması mümkün olmayan cəhəddir.

Digər tərəfdən, 30 il ərzində bir milyondan artıq qaçqın və köçkünlü hüquqlarının pozulmasını görməliyə vuran, indi isə bütün dünyanın gözü qarşısında Qarabağdan kö-nüllü surətdə köçən erməniəilli sakinlərlə bağlı AŞPA Azərbaycanı hesab tələb etməyə cəhd göstərir. Bu bəbirçi qurumla əməkdaşlıq öz Zəfər qələbəsi ilə regionda reallıqlar yaratmış qalib Azərbaycanın işi deyil.

AŞPA-nın fəaliyyətinin bəşəri dəyərlərlə və beynəlxalq hüququn prinsipləri ilə üst-üstə düşməyi, ikili standartların nümunəsini rast gəlinməli real faktdır. Göründüyü kimi, qəraz və kin yuvası olan AŞPA mütəbərlikdən uzaqdır.

Azərbaycanla hədə, şantaj dilində danışıq olmaz. Ölkəmiz üçün AŞPA-nın qarazlı və qeyri-obyektiv qətnamələrinin heç bir

əhəmiyyəti yoxdur. AŞPA Azərbaycanı bütün körpüləri yandırmaq siyasətini davam etdirmək istəyirsə, təbii ki, bu, onun öz seçimidir. Xatırladaq ki, AŞPA-nın bu qərarına görə, Azərbaycanın Avropadan qətiyyətlə uzaqlaşmaq niyyəti yoxdur. Əksinə, haqqın, ədalətin və insan hüquqlarının bərqərarı na-

Rəhmən SALMANLI,
"Azərbaycan"

Demokratiyanın iki üzü - ədalətin ikili standartı

Həqiqət qarşısında isterikaya düşən Fransa

"Fransa-Azərbaycan münasibətlərini siyasi-hüquqi aspektədən təhlil edərək aydın görünür ki, əgər Fransa beynəlxalq hüquq normalarında əksini tapan prinsiplərə hörmətlə yanaşsaydı, siyasi əlaqələrin gərginləşməsi və hətta hazırkı səviyyədə zədələnməsi üçün heç bir zəmin qalmazdı. Yəni Bakı və Paris arasında mövcud gərginliyin təməlinə məhz Fransanın beynəlxalq hüquqa və ümumbəşəri dəyərlərə zidd, qeyri-adekvat mövqeyi dayanır. Real əsaslara söykənməyən bu siyasiyadan ən çox zərər çəkən isə elə Fransa özüdür".

Bu fikirləri qəzetimizə açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Bəhrux Məhərrəmov deyib. Deputat bildirib ki, dövlətlər-arası münasibətlər bir qayda olaraq hamılıqla qəbul edilmiş beynəlxalq hüquq prinsipləri əsasında qurulmalıdır: "Münasibətlərin inkişafı isə, ədətən, iqtisadi və ticari əsaslara söykənir, mədəni-humanitar əsaslarla möhkəmlənir. Dövlətlər arasında fikir ayrılığı, fərqli siyasi maraqların toqquşması yaşandıqda belə, ölkələr bir qayda olaraq gərginliyin ticari və humanitar əlaqələri zədələməsinə çalışır. Yəni daha konkret desək, ticari və mədəni bağlar ən çətin günlərdə belə dövlətlər-arası körpü rolunu oynayar. Lakin Makron rejiminin yürütdüyü siyasət bu gün faktiki olaraq Fransanın Cənubi Qafqazdakı dövlət maraqlarının lobbi maraqlarına və öz fəaliyyət cəhdlərinə qurban verildiyini göstərir. Üstəlik, Makron iqtidarının sərbəzliyi yalnız siyasi mövqelər yox, Fransanın Cənubi Qafqazdakı iqtisadi perspektivlərinin də bloklaşmasına səbəb olur".

Deputatın sözlərinə görə, əgər əvvəlki dövrlər olsaydı, yəni Fransanın Afrika və Asiyada ən azı 20-30 il əvvəlki səviyyədə nüfuz, güc və təsir imkanı qalsaydı, alternativlər hesabına Parisin Cənubi Qafqazda öz dövlət maraqları ilə risk etməsi hətta qanunsuz olsa belə, anlaşıla bilərdi. Lakin Fransanın həmin regionlardan sıxışdırıldığı, fransız koloniyalarında müstəmləkəçilik əleyhinə etirazların başladığı bir zamanda Makronun Cənubi Qafqazda orta əsr metodları ilə öz protektoratlığını qurmaq cəhdi dayaz təfəkkür məhsuludur. Xüsusən Azərbaycanın yeni hərbi-siyasi reallıq yaratması fonunda, Fransanın region dövlətlərinin suverenliyinə hörmətsizlik yolu ilə daxili işlərinə müdaxilə etməyə çalışması Makron adına siyasi sərbəzlişkdir.

Bəhrux Məhərrəmov qeyd edib ki, Fransanın Vətən müharibəsində faktiki tərəf olması və məğlubiyyətə uğraması heç kimsə sirs deyil: "Bunun ardınca isə istər ötən ilin aprelinde Laçın sərəhd-buraxılış məntəqəsinin təsis edilməsi ilə başladıldığı beynəlxalq kampaniya, istərsə də antiterror tədbirlərindən sonra aqressiv hücumlar fonunda Fransanın Cənubi Qafqazda Azərbaycana uduzduğuna bütün dünya şahidlik etdi. Xüsusən dekabrın əvvəllərində cənub səbəkəsinin ifşa edilməsi ilə Azərbaycan Fransanın nəinki Cənubi Qafqaz, bütövlükdə Şərqi Avropa, Orta Asiya və Yaxın Şərqdə mövqelərinə zərbə vurdu. Eyni zamanda beynəlxalq müstəvidə qlobal platformalarda ardıcıl diplomatik fişkalorla Makron rejimi "qüdrətli Fransa derjavası" imicini yerlə yeksan etdi".

Deputat əlavə edib ki, bütün bunların fonunda rəsmi Parisin məğlubiyyətə məhkum olan iddialarından əl çəkməməsi, guya iqtisadi nişanlar işə salmaq cəhdləri, xüsusən Azərbaycana münasibətdə sanksiyalardan bəhs etməsi, zərərli və ağılsız populizmdən başqa bir şey deyil. Rəsmi statistikaya görə, bu gün Fransanın Gürcüstan və Ermənistanla ticarət dövriyyəsi birgə götürüldükdə Azərbaycan-Fransa ticari dövriyyəsidən geri qalır. Yəni Azərbaycanın Fransada mümkün sanksiyaların fonunda iqtisadi zərbəyə səbəb olacaq köklü investisiya yoxdur. Əksinə, Fransa Qafqazda ən çox məhz Azərbaycana investisiya qoyub, "Total" şirkətlər qrupunun təmsilində ən iri fransız şirkətləri Azərbaycana əməkdaşlıq edir. Bu reallığın fonunda Fransanın ölkəmizə münasibətdə sanksiyalardan dönməsinə siyasi yardımçılıq, qeyri-adekvat və isterik davranışdır".

Azərbaycanın heç bir dövlətə münasibətlərinin, ələlxüsus iqtisadi münasibətlərinin zərər görməsinə arzulamadığını vurğulayan deputat deyib ki, biz Fransa ilə də ticari tərəfdaşlığımızın pozulmasına maraqlı deyilik: "Lakin münasibətlərin hazırkı mərhələyə qədəm qoyması Bakının yox, birbaşa Parisin təqsidir. Hesab edirik ki, Fransa xalqı, o cümlədən fransız iş dünyası bu proseslə bağlı artıq mövqə göstərməli, Fransanın iqtisadi maraqlarınənamına çürük Makron rejiminə yerini göstərməlidir. Əks halda, Parisin Cənubi Qafqazdakı məğlubiyyəti siyasi və iqtisadi müstəvilərdə qalmaqla kifayətlənməyəcək".

Bəhrux Məhərrəmov onu da bildirib ki, proseslərin gedisindən görünən odur ki, Fransa durmaq niyyətində deyil. Makron forqinə vurmur ki, qeyri-adekvat davranışları ilə məğlubiyyətlərini dorinləşdirir. Üstəlik, Almaniya kimi iqtisadi, Avropa Şurası kimi siyasi-hüquqi güc mərkəzlərini də özü ilə bərabər cirkab bataqlığına çəkir. Xüsusən AŞPA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinə qəbulədlilməz münasibət fonunda bu subyektlərin Fransanın müdduluzası kimi çıxış etməsi təəcübb doğurur. Lakin məsələyə fərqli rəkrusdan baxdıqda aydın olur ki, əgər anti-Azərbaycan cəbhə açılıbsa, deməli, ölkəmiz yerində saymır, əksinə, ciddi güc mərkəzləri klubuna daxil olub. Rəqib tanımaq istəməyən Qərb dairələrini də narahət edən məhz bu məqamdır. Lakin son üç ildə ardıcıl hücumların nöinki nəticə verməməsi, əksinə, Azərbaycanın proseslərdən loyaqətlə çıxması göstərir ki, Cənubi Qafqazda yaranan yeni reallığın geri dönişü yoxdur və bu bölgədə Fransa da daxil olmaqla, hər hansı beynəlxalq subyektin maraqları yalnız Bakının iradəsi ilə təmin oluna bilər.

Nəzrin QAFARZADƏ,
"Azərbaycan"

Fransa sülh tərəfdarı deyil

İkinci Qarabağ müharibəsindən üç ildən bir qədər çox vaxt keçsə də, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi imzalanmayıb. Vaxtaşırı sülh sazişi imzalanmasından sonra regionda sülh olacağını təkrarlayan Ermənistanın baş naziri müxtəlif bəhanələrlə Azərbaycanın təklif etdiyi sülh müqaviləsini imzalamamaqdan yayınır. Görünən budur ki, Ermənistan özünü sülh tərəfdarı kimi göstərsə də, Fransa kimi ölkələr buna mane olur.

Sual oluna bilər: hərbi cəhətdən ağır məğlubiyyətə uğrayıb ordusu tar-mar olan, iqtisadi cəhətdən dalana dirənilib, xarici borc girdabında çabalayan bir respublikanın belə bir vəziyyətdə sülh müqaviləsini imzalamamasının səbəbi nədir? Gizli deyil ki, Cənubi Qafqaz həmişə beynəlxalq güclərin, böyük dövlətlərin marağında olub. Azərbaycanın 44 günlük müharibədə öldü etdiyi qələbə bölgədə yeni reallıqların yaranması ilə nəticələndi. Qarabağ münasibəti başlayan gündən problemin həllinə "vasitəçi" olmağa çalışan Fransa qərəzli mövqeyinə, etdiyi riyakarlıqlara görə Azərbaycanın sər reaksiyası ilə qarşılaşmalı oldu. Hadisələrin gedişi Cənubi Qafqazda Ermənistanın vasitəçiliyi ilə möhkəmlənməsinə can atan Fransanın oyundankənar vəziyyətə sald.

Fransanın Cənubi Qafqaz planı elçətməz bir xəyala döndükcə Emmanuel Makronun Vətən müharibəsi zamanı ölkəmizə qarşı qərəzli mövqeyi, beynəlxalq təşkilatlar vasitəsilə Azərbaycana təyziq göstərmə cəhdləri müharibədən sonrakı proseslər zamanı özünü daha qabarıq şəkildə göstərdi. Buna görə sülh danışıqları prosesindən kənarında qalan Fransa prezidenti özünü davakar birisi kimi apardı.

Ermənistanın bu gün belə bir misgin duruma düşməsinin əsl səbəbkəri üzde özünü ona dost kimi göstərən Fransadır. Fransa geosiyasi maraqları naminə Cənubi Qafqazda sülhə mane olan ölkədir. Bu ölkənin atdığı bütün addımlar, etdiyi hərəkətlər sülh müqaviləsinin imzalan-

masına əngəl törətdiyini açıq şəkildə sübut edir. Sülh sazişinin imzalanması üçün israrla vasitəçilik təklif edən rəsmi Paris digər tərəfdən də Ermənistanı səlahəndirib revanşa hazırlayır.

Makronun bacarıqsızlığı, apardığı səhv siyasət nəticəsində Afrika ölkələrindən də sıxışdırılıb çıxarılmışda olan Fransa Cənubi Qafqazda da hələlik özünə yer tapa bilməyəcək.

Afrikada Türkiyə ilə maraqları toqquşan, Cənubi Qafqaz planlarının Azərbaycan tərəfdən pozulduğunu görün Fransa ölkəmizə qarşı daha qərəzli, daha riyakar hərəkətlər edir. Al-də, AŞPA-da, eləcə də müxtəlif KİV-də "muddulları" ölkəmizin əleyhinə aparıqları bədnam kampaniyaya birmanəli olaraq Fransanın dəstəyi inkar olunmaq faktıdır.

İstədiklərinə nail ola bilməyən Fransa ölkəmizə qarşı aparılan qara piarın, feyk xəbərlərin mərkəzinə çevrilib. Dünyanın müxtəlif KİV-ində ölkəmizə

qarşı iftira və böhtandolu məlumatlar əsasən bu ölkənin rəsmi qurumlarının yaydıqları xəbərlərdən istifadə edirlər.

Azərbaycandan "Dağlıq Qarabağ Respublikasının" tanınmasını iddia edən fransız senatorları nədən özləri ərazisi 8,7 min km², əhalisi 349.465 nəfər olan Korsikanın nöinki müstəqilliyini tanımaq, hətta öz dilində danışmağa, milli adət-ənənələrini əməl etməyə, hətta milli rəqslərini oynamağa icazə vermirlər? Öz gözlərində tiri görməyən fransızlar özge gözdündə tük axarsalar da, bunu görə bilməyəcəklər.

Bütün bunlar göstərir ki, Fransa sülh tərəfdarı deyil. Öz çirkin maraqlarına yetişə bilməyən neokolonialist ölkə Azərbaycanın uğurlarını həzm edə bilməyəcəyinə görə riyakarlığını davam etdirir.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Fransa daxili və xarici siyasətində ən uğursuz illərini yaşayır

"Fransada ötən əsrin 80-ci illərində erməni lobbisi formalaşdı. Ümumiyyətlə, bu ölkənin tarixdə türkiyəfobiya siyasəti çində Azərbaycana olan mövqeyi bölli idi. Amma o dövrdə Fransanın prezidentlərinin əksəriyyəti qismən də olsa, neytrallıq nümayiş etdirməyə çalışırdılar".

Bu sözləri "Azərbaycan" qəzetinə açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Vüqar İsgəndərov deyib. Deputat bildirib ki, Makron hakimiyyətə gələndən sonra Fransa yalnız Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərində deyil, ümumiyyətlə, həm daxili, həm də xarici siyasətində özünün ən uğursuz illərini yaşayır. Yəni bu ölkə həm iqtisadi cəhətdən çöküşə gedir, həm də Afrikadakı və digər yerlərdəki koloniyaları ilə problemləri başlayıb. İki ilə yaxındır ki, "sarı jiletli"lərin iğtişaları ölkəni büriyüb və Fransa tarixində Makron ən aşağı reytingli "prezident rekordunu" qırıb. Bütün bunlar bu siyasətçinin nə qədər yarıtmaz biri olduğunu göstərir.

V. İsgəndərov deyib ki, Azərbaycan Vətən müharibəsində qələbə qazandıqdan, 2023-cü ildə suverenliyi tam bərpa etdikdən sonra Paris bütün əndazələri aşaraq, həm Assambleya, həm Senatdakı iyrənc, üzdonıraq qərarlar qəbul edir, Ermənistanı silahlandıraraq sülh müqaviləsinin imzalanmaması üçün yaramaz siyasət həyata keçirir. Bu, heçqədən də Fransa və onun tarixinə, konstitusiyasına tamamilə zidd bir siyasətdir və bütün dünya bunu görməkdədir.

Deputat qeyd edib ki, Makronu əsas qıcıqlandıran, narahət edən Azərbaycanın artan gücü, nüfuzu, qətiyyəti, Fransanı yerinə oturtmasıdır: "Qoşulmama Hərəkətinin sədri kimi Azərbaycan tərəfindən Fransadan bütün kolonist, istismar, soyqırım siyasətinə görə həmin xalqlardan, dövlətlərdən üzr istəməli olduq bildirilib. Fransa yaxın tarixdə, hətta soyqırımı məruz qoyduğu xalqlardan belə bunu eşitməmişdi".

O vurğulayıb ki, Fransanın bugünkü mövqeyi Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmaması üçün gündüliyin irəli aparılmasına böyük əngəldir. Almaniyaya ilə birlikdə Fransanın AŞPA-da bir qrup deputatı öz dirijor çubuqları ilə idarə etmələrini və ölkəmizə qarşı qəbul olunan qərəzli qərarlarda da gördük. Təbii ki, Azərbaycan nümayəndə heyəti çox doğru və düzgün addım ataraq AŞPA-nı öz yerinə oturtdu və göstərdi ki, bizimlə bu tonda və bu dilə danışmaq olmaz. Azərbaycan yalnız geosiyasi anlamda deyil, qlobal mənada nüfuzunu artırmaqda belə Frankofoniya dövlətlər, Avropa Şurası kimi beynəlxalq təsisatlar öz simasını ortaya qoyur və nizammələrlərinin tamamilə əksinə olaraq qanunsuz və iyrənc siyasət həyata keçirir. "Bütün bunlar Azərbaycanın gücünün etiraf olunmasıdır. Yolumuz bəllidir, Azərbaycan bölgədə dayanıqlı sülhün olmasını, kommunikasiyanın açılmasını istəyir. Onsuz da boz olan bölgəni öz gücünə cənnətə çevirməkdədir, ordusunu gücləndirir, iqtisadiyyatını şaxələndirir, inkişaf etdirir. Ermənistan isə hələ də Fransa kimi ölkələrə, AŞPA və digər belə monasiz qərarlar verən təşkilatların əhəmiyyətsiz bəyanatlarından həvəslənərək sülh gündüliyinə ləngidilməsinə xidmət edir. Bu isə Ermənistanı düşüdü durumdan da çətin vəziyyətə yuvarlayır. Ona görə də Ermənistan rəhbərliyi dərindən düşünməli, rəasional siyasət həyata keçirməli və Azərbaycanın irəli sürdüyü şərtləri qəbul etməlidir", - deyə o əlavə edib.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Meksika mətbuatında AŞPA-nın ölkəmizə qarşı ikili standartlarından bəhs edilib

Meksikanın geniş oxucu kütləsinə malik olan "El Universal" qəzetində "Azərbaycan: ədalətsizlik və Qafqazda sülh axtarışları arasında" sərlovhəli məqalə dərc olunub.

Azərbaycanın Meksikadakı səfirliyindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, bu ölkənin ali təhsil ocaqlarından biri olan Meksika Milli Muhtar Universitetinin professoru, siyasi şərhçi Talya İscanın müəllifi olduğu məqalədə Avropa Şurası Parlament Assambleyası (AŞPA) çərçivəsində Azərbaycan nümayəndə heyətinə qarşı hərəkətlərin narahatlıq doğurduğu və müzakirələrə səbəb olduğu qeyd edilir. Həmçinin Azərbaycanın AŞPA-da iştirakına zərbə vuran məhdudiyotların ədalətli və əsaslı olmasının bir sıra suallar doğurduğu bildirilir.

Müəllif Ukraynanın ərazi bütövlüyünü qeyd-şərtsiz dəstəkləyən Avropanın Azərbaycana münasibətdə eyni mövqeyi nümayiş etdirmədiyini, bütün beynəlxalq təşkilatların Ermənistanın onilliklər ərzində Azərbaycan ərazilərini işğal edərək oradakı infrastrukturunu və mədəni irsi dağıtdığını qəbul etdiyinə baxmayaraq, Azərbaycanın öz ərazilərini işğaldan azad etdiyini və Ermənistanla sülhə yaxınlaşdığı bir dövrdə böyük dövlətlərin, xüsusilə Qərbin artan narahatlığını müşahidə olunduğunu qeyd edir. Eyni zamanda Azərbaycanın uzun illər Əfqanıstan və İraq məsələlərində Qərbin müttəfiqi olduğunu və Avropanın enerji təhlükəsizliyində vacib rol oynadığını nəzərə alaraq baş verənlərin müntəziz və ədalətsiz göründüyü vurğulanır.

Məqalədə AŞPA-nın Azərbaycan nümayəndə heyətinə qarşı son hərəkətlərini arxasında duran səbəblərin ziddiyyət təşkil etdiyini, əslində, Ermənistan tərəfindən törədilmiş hərəkətlərə görə Azərbaycanın qayaxılaraq məsuliyyət daşıdığını iddia edildiyi, bunun Azərbaycanla Ermənistan arasında ikitərəfli danışıqlarda irəliləyişə əldə olunduğu bir vaxta təsadüf etməsinin Qafqazda sülhə nail olmaq əvəzinə keçmiş münasibətlərin əbədi-ləşdirilməsi məqsədi daşıdığına əsas verildi bildirilir. Həmçinin Azərbaycanın Avropa Şurasına 23 illik üzvlüyündən sonra ölkə daxilində siyasi həmrəyliyini ən yüksək həddə çatdırdığı və işğaldan azad

edilmiş ərazilərdə yenidənqurma işlərinin aparıldığı bir vaxtda bəzi AŞPA-da aktorlarının Azərbaycanı hücum etməyə başladığı qeyd olunur.

Məqalədə Azərbaycan nümayəndə heyətinə qarşı bu qərar Fransanın Azərbaycan qarşı son aqressiv münasibətlə əlaqələndirilir və bunun Ermənistanla və onun revanşist dairələrinə əsaslı ümidlər verərək sülh prosesini təhlükə altına saldığı vurğulanır. Eyni zamanda AŞPA-dakı Ermənistan nümayəndə heyətinin Azərbaycan əleyhinə səs verməsinin bu ölkənin sülh prosesində maraqlı olmasında qeyri-səmiyyətinin göstəricisi olduğu bildirilir.

Müəllif həmçinin Avropa İttifaqının Ermənistanla qeyd-şərtsiz müttəfiq olmağı seçərək Azərbaycana qarşı neqativ mövqə tutduğunu, Cozef Borelin Azərbaycanı hədələdiyini, Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları, eləcə də işğal zamanı öz yurdlarından qovulmuş yüz minlərlə azərbaycanlının taleyini həll etməkdən yayındığını qeyd edir, hazırkı vəziyyətdə Fransa ilə qarşıdurmanın mümkün intensivləşməsinin regionda siyasi gərginliyin artmasına səbəb ola biləcəyini ehtimal edir.

Sonda Avropanın Qafqazda sülh proseslərini pozan müdaxiləçi siyasətinin Avropa İttifaqının boyan etdiyi dəyərlərə zidd olduğunu, bu təz münasibətin dünyanı açıq-aşkar ikili standartlar qarşısında qoyduğunu, bu mövqedən çıxış edən Avropanın sülhü deyil, daha çox münasibətin dəstəkləyən və regiondan kənarında məbahisələri alovlandıran imic formalaşdırdığı vurğulanır.

Almaniya da yaşayan soydaşımız Frank Şvabedən cavab tələb edib

Almaniyada yaşayan diaspor fəali və beynəlxalq hüquq üzrə ekspert Aşef Əsgər Avropa Şurası Parlament Assambleyasına (AŞPA) Almaniyaya nümayəndə heyətinin üzvü, anti-Azərbaycan mövqeyi ilə fərqlənən Frank Şvabeyə etiraz məktubu ünvanlayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məktubda bildirilib: "Azərbaycanda "Dağlıq Qarabağ" adlı inzibati ərazi vahidi yoxdur, Qarabağ iqtisadi rayonu var. Yəni qin ki, mon "Dağlıq Almaniyaya" ifadəsini işlətsəm, dövlətinizin adını düzənti demədiyim üçün dərhal mənə irad tutarsınız. Odur ki, siz də Azərbaycanın inzibati rayonunun adını doğru deməli və buna əlşəlməmişiz".

Ekspert siyasi məhbublar və insan hüquqları məsələsində AŞPA deputatlarının səmiyyətinə inanmadığını söyləyib: "Qarabağda separatizmin başında duran, sonra Ermənistanın prezidenti olmuş Robert Koçaryan və Serj Sarkisyan cütlüyü korruptsiya, cinayətkar olmaqla yanaşı, Xocalı soyqırımının birbaşa iştirakçılarıdır. AŞPA-da bu cinayətkarların çıxışlarını ayaqüstə alqışlayan avropalı deputatların bizi məsuliyyətsizliklə itihəm etməsi gülcüncüdür".

Şvabenin "fevralın 7-də keçiriləcək prezident seçkilərində AŞPA müşahidəçilərinin dəvət olunmaması" iradına diaspor fəali belə cavab verib: "Ermənistan 30 il ərzində Azərbaycan torpaqlarının 20 faizini işğal altında saxladı və AŞPA deputatları, o cümlədən siz buna göz yumdunuz. Azərbaycan öz torpaqlarını işğaldan azad etdikdən sonra ölkəmizə qarşı qərəzli və böhtan dolu qətnəmələr qəbul olunub. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etməsinə mane olmağa çalışan bu qurum Azərbaycanın prezident seçkilərində Azərbaycan nümayəndə heyətinin həmin ölkəyə dəvət olunması faktına rast gəlməyib.

Deputata mövcud beynəlxalq qanunlara hörmətlə yanaşılmasının önəmini xatırladan diaspor fəali Ermənistanın və Qarabağdakı erməni separatçılarının Azərbaycana qarşı törətdiyi təcavüzkar, etnik təmizləmə, deportasiya, soyqırım, terror, vandalizm əməllərinə görə hansı beynəlxalq qurumun məsuliyyət daşımalı olduğunu soruşub: "Niyə o zaman Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş Laçın dəhlizinə gəlməmişiz? Niyə ermənilərin Xocalıda dinc, etnik azərbaycanlılara qarşı törətdikləri soyqırımı vicdanlı Almaniyaya nümayəndə heyəti gərmədi? Almaniyanın AŞPA-dakı nümayəndə heyəti və bütün Avropa siyasətçiləri 30 ildir bu suallara cavab verə bilmədiyi üçün vicdan əzəbi çəkirmi?"

Seçkilərdən seçkilərə

Bu gün Azərbaycan özünün zəngin yataqlarından hasil etdiyi karbohidrogenləri dünya bazarlarına çatdırmaq üçün şaxələndirilmiş ixrac marşrutlarına malikdir. Önemli odur ki, bu ən müasir nəqliyyat infrastrukturunu son onilliklərin, bəziləri isə son bir neçə ilin nailiyyətidir.

"Əsrin müqaviləsi"nin ilk neftini daşıyan 829 kilometrlik Qərbi İxrac Boru Kəməri (Bakı-Supsa marşrutu) 1998-ci ildən fəaliyyət göstərir. Ölkəmizin ərazisində Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac neft kəməri ilə eyni dəhliz boyu uzanan Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) isə 2006-cı ilin sonlarında istismara daxil olaraq "Şahdəniz" qazını Gürcüstana çatdırıb. "Cənub qaz dəhlizi"nin birinci segmentini təşkil edən genişləndirilmiş CQBK-nin isə əsas hissəsi - 420 kilometr Azərbaycanı keçir.

Üçüncü minilliyin nəhəng mühəndis qurğusu, regionun neft ixrac arteriyası - BTC 1768 kilometr məsafə boyu torpağın altı ilə uzanaraq ahəngdar və təhlükəsiz fəaliyyət göstərən, ətraf mühitə ziyan vurmada, insanlara narahatlıq gətirmədən yüngünlü səsiz-səmsirsiz daşıyan boru xəttidir. Kəmərin təməli 2002-ci il sentyabrın 18-də Səngəçal terminalında qoyulub. 2005-ci il mayın 25-də isə buradan xəttə ilk neft vurulub. 2006-cı il iyulun 13-də Türkiyənin Ceyhan şəhərində kəmərin tam sistem kimi istifadəyə verilib.

BTC respublikamızın 13 rayonundan - Qaradağ, Abşeron, Hacıqabul, Ağsu, Kürdəmir, Ucar, Ağdaş, Yevlax, Goranboy, Samux, Şəmkir, Tovuz və Ağstafadan keçir. Kəmərin Azərbaycan hissəsinin uzunluğu 443 kilometrdir. Qalan 249 kilometr Gürcüstanın, 1076 kilometr isə Türkiyənin ərazisindən keçir.

BTC təkcə Azərbaycana deyil, bütün regiona xeyir-bərəkət gətirən bir kəmərdir. Bu kəmərin əhəmiyyəti həm də ondadır ki, o özündən sonra neçə-neçə mühüm layihənin gerçəkləşməsinə yol açıb.

BTC-nin ardınca Bakı-Tbilisi-Ərzurum (BTƏ) kəməri istifadəyə verilib. Bu boru xətti Bakı yaxınlığındakı Səngəçal terminalından başlayaraq ölkəmizin və Gürcüstanın ərazisindən keçməklə Azərbaycan qazını Türkiyəyə nəql edir.

Azərbaycan qazı Türkiyədən bir qədər əvvəl Cənubi Qafqaz Boru

Azərbaycan şaxələndirilmiş neft-qaz ixrac infrastrukturunu yaradıb

Kəməri ilə Gürcüstana çatdırılmışdır. Belə ki, CQBK Bakı-Tbilisi-Ərzurum kəmərinin ön hissəsini təşkil edir. Ümumi uzunluğu 691 kilometr olan CQBK-nin Azərbaycan hissəsi 443, Gürcüstan hissəsi 248 kilometrdir. Gürcüstan-Türkiyə sərhədində CQBK-yə 280 kilometrlik boru kəməri birləşir. Səngəçal-Ərzurum marşrutu ilə uzanan bu xətt bütövlükdə Bakı-Tbilisi-Ərzurum kəməri adlanır. 2007-ci il iyulun 3-də tam istifadəyə verilərək BTƏ Azərbaycanı həm də qaz ixrac edən ölkə kimi tanıdı.

BTƏ-ni haqlı olaraq "Cənub qaz dəhlizi"nin təməli adlandırılır. Qeyd olunduğu kimi, "Şahdəniz" yatağının işlənməsinin ikinci mərhələsi çərçivəsində hasilatı qəbul etmək, həmin mavi yanacaq Türkiyəyə və Avropaya nəql etmək məqsədilə CQBK sisteminin genişləndirilməsi həyata keçirilib. Hacıqabul rayonunun Muğan qəsəbəsi yaxınlığından başlayaraq mövcud kəmərlə yanaşı olaraq yeni xətt tikilib. Buradan Gürcüstan sərhədindəki çatan yeni kə-

məri uzunluğu 387 kilometrdir. Onun başlanğıcında 1 ərsinləmə, marşrutu boyunca isə 5 siyirtmə stansiyası mövcuddur. CQBK-nin Gürcüstandakı genişləndirmə işləri isə bu ölkə ilə Türkiyənin sərhədində yeni kəmərin qısa hissəsi, həmçinin 1 ərsinləmə, 2 kompressor stansiyası, təzyişi azaldan və ölçən stansiyaların tikintisi daxil idi. Nəticədə BTƏ-nin mühüm hissəsi olan CQBK genişləndirilərək "Cənub qaz dəhlizi"nin güclü bir qoluna çevrildi.

Beləliklə, CQBK "Cənub qaz dəhlizi"ni təşkil edən üç kəmərin birincisidir. "Şahdəniz-2" çərçivəsində çıxarılan qaz Türkiyəyə TANAP-la (Trans-Anadolu Qaz Boru Kəməri) ixrac edilir. Türkiyə-Yunanistan sərhədində TANAP-a birləşən TAP (Trans-Adriatik Qaz Boru Kəməri) isə Azərbaycan qazını Avropaya çatdırır.

"Cənub qaz dəhlizi"nin açılış mərasimi 2018-ci il mayın 29-da Bakı yaxınlığındakı Səngəçal terminalında keçirilmişdir. Bu, Azərbaycan qazının Avropa qitəsinə nəqlini

həyata keçirən nəhəng bir layihədir. Bu dəhliz dörd mühüm segmentdən ibarətdir. Bunlar "Şahdəniz" yatağının ikinci mərhələsinin işlənməsi, CQBK-nin genişləndirilməsi, TANAP-ın və TAP-ın çəkilişidir. İki ilk segmentin - "Şahdəniz-2" dan qazın əldə olunması və CQBK-nin genişləndirilməsinin başa çatdırılması layihənin rəsmi açılışını etməyə imkan vermişdir.

Layihənin nəhəngliyi nəzərə alsaq, onun təmələqoyma və açılış mərasimləri arasındakı vaxt çox qısa olmuşdur. Cəmi 4 ilə yaxın bir vaxt ərzində qazanılan böyük uğur - "Cənub qaz dəhlizi"nin tikilib işə düşməsi Azərbaycanı bundan əvvəl həyata keçirdiyi global neft-qaz və ixrac layihələrinin təcrübəsinə əsaslanmışdır.

"Cənub qaz dəhlizi"nin uzunluğu 3500 kilometrdir. Dəhliz boyu bir-birinə möhkəm "halqa" ilə bağlanan üç kəmərdən ibarət çoxdərəcəli çətinliyə malik "Şahdəniz" yatağından hasil olunan qazın Avropa bazarına ötürülməsini təmin edir. Avro-

panın enerji xəritəsini dəyişdirən nəhəng layihə 2020-ci ilin son günündə TAP-ın istismara daxil olması ilə tam sona çatmışdır. "Cənub qaz dəhlizi"nin "onurğa sütunu" adlandırılan TANAP-ın açılışı isə 2018-ci il iyulun 12-də olmuşdur.

İndi zaman bu kəmərlərin genişləndirilməsi məsələsini də gündəmə gətirmişdir. Məlumdur ki, Azərbaycan qazına tələbat getdikcə artır. Bu gün Azərbaycan 8 ölkəyə - Gürcüstana, Türkiyəyə, Yunanıstana, Bolqarıstana, İtaliyaya, Rumıniyaya, Macarıstana və Serbiyaya qaz ixrac edir. Azərbaycandan qaz idxal etmək istəyən daha neçə-neçə ölkədən müraciətlər alınır.

Yeni çağırışlar qarşısında qaza tələbatın artması və bu ehtiyacın ödənilməsi isə kompleks tədbirlərin görülməsini, o cümlədən ixrac infrastrukturunun şaxələndirilməsini zərurətə çevirir. 2022-ci ildə istifadəyə verilən Yunanistan-Bolqarıstan Qaz İnterkonektoru (IGB) da məhz bu məqsədə xidmət edir. Keçən il isə Serbiya-Bolqarıstan qaz interkonektoru işə başlandı.

Azərbaycan qazının Balkan ölkələrinə nəql olunması üçün İon-Adriatik qaz kəmərinin də tikintisi nəzərdə tutulub. Bu, TAP-ın davamı olacaq. Albaniyadan keçərək Azərbaycan qazını Xorvatiya, Monteneqro, Bosniya və Herseqovinə çatdıracaq. Kəmərin tikintisinin 2025-ci ilə başa çatacağı gözlənilir.

Keçən il aprelin 25-də Sofiyada "Bulgartransgaz" (Bolqarıstan), "Transgaz" (Rumıniya), FGSZ (Macarıstan) və "Eustream" (Slovakiya) və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) arasında ölkələrin təşviqi ilə bağlı Anlaşma Memorandumu'nun imzalanması mərasimi keçirilib. Anlaşma memorandumu Azərbaycandan Avropaya əlavə qazın tədarükü üçün bu 4 ötürücü sistem operatoru ilə SOCAR arasında ölkələrin istiqamətini müəyyən edir. Əlavə qaz tədarükü "Həmrəylik halqası" adlandırılan Bolqarıstan, Rumıniya, Macarıstan və Slovakiyanın təkmilləşdirilməsi ötürücü şəbəkə sistemləri vasitəsilə həyata keçiriləcək.

Azərbaycandan qaz idxal edən ölkələrin sayı İldən-İlə çoxalır. Buna müvafiq olaraq qaz infrastrukturunu da genişləndirilir, təkmilləşdirilir və şaxələndirilir.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Ötən il şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları olan 11 min nəfərə 56,3 min reabilitasiya xidməti göstərilib

Ömək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyindəki Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi tərəfindən 2023-cü ildə 50,7 min şəxsə əlillik təyin olunub.

Bu barədə agentliyin idarə heyətinin sədri Anar Bayramov qurumun 2023-cü ildəki fəaliyyətinin yekunlarına və qarşıda duran hədəflərə dair keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib. Əlilliyin qiymətləndirilməsi sahəsində müntəzəm olaraq dünyəvi təcrübəsinə uyğun islahatların 2023-cü ildə də davam etdirildiyi vurğulanıb. Qeyd olunub ki, bu sahədə 2022-ci ilin 1 iyulundan tətbiq olunan yeni meyarların sayı ötən il daha da artırılaraq 617-ə çatdırılıb. Həmçinin bir sıra meyarlar üzrə orqanizmin fəaliyyətlərinin pozulması faizləri və əlillik müddətləri artırılıb.

2023-cü ildə agentliyin reabilitasiya mərkəzləri tərəfindən əvvəlki ilə nisbətən 74 faiz çox olmaqla, 87,7 min nəfər əlilliyi olan şəxsə reabilitasiya xidmətləri göstərilib.

Göstərilən xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədilə həyata keçirilən layihələr daha da təkmilləşdirilib. Reabilitasiya xidmətlərinə əlçatanlığı artırmaq üçün səyyar xidmətin əhatə dairəsi genişləndirilib. Hesabat dövründə əvvəlki ilə nisbətən 6 dəfə çox olmaqla 1437 şəxsə səyyar formada olmaqla evlərdə reabilitasiya xidməti göstərilib. Ötən il agentlik həmçinin 10,5 min nəfər əlilliyi olan şəxsə 91,4 min reabilitasiya vasitəsilə təmin edib.

Azərbaycan Ordusunun möhtəşəm Zəfər əldə etdiyi 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra sosial dəstək proqramı çərçivəsində şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları olan 11 min nəfərə 56,3 min reabilitasiya xidməti göstərilib, həmçinin 460 şəxsin 481 ədəd yüksək texnologiyalı müasir protezlə təmin olunduğu bildirilib.

Son 5 ildə ölkəmizdə müasir reabilitasiya sisteminin qurulduğu, habelə reabilitasiya mərkəzləri şəbəkəsinin genişləndirilməsi istiqamətində mühüm addımların atıldığı, bu sahədə görülən işlər qeyd olunub.

Ötən il dekabrın 1-dən Bərdə şəhərindəki Qarabağ Regional DOST Mərkəzində fəaliyyətə başlayan Ambulator Reabilitasiya Mərkəzinin ("RehaPoint") fəaliyyətindən bəhs edilib. Həmin mərkəz tərəfindən bəlgədə yaşayan 120-dək şəxsə ambulator formada müalicəvi bədən tərbiyəsi, əmək terapiyası, psixoloq və loqoped xidmətləri göstərilib, əlilliyi olan şəxslərin ehtiyac duyduqları reabilitasiya vasitələri ilə təmin edildikləri bildirilib.

2022-ci ildən fəaliyyətə başlayan "RehaBus" (Reabilitasiya Avtobusu) layihəsi çərçivəsində artıq 1232 nəfərə xidmət göstərildiyi də diqqətə çatdırılıb.

Dövlət başçısının müvafiq fərmanı ilə 2024-cü il iyulun 1-dən müddətli haqqı hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların tibbi şəhadətləndirilməsi zamanı bir sıra qərarların qəbulu üçün yekun tibbi müayinənin Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi tərəfindən həyata keçiriləcəyi bildirilib. Bu istiqamətdə aparılan hazırlıq işləri barədə məlumat verilib.

Türkiyədə Azərbaycanın ticarət və investisiya imkanları daha geniş təndirildi

Azərbaycan Respublikasının Türkiyədəki Ticarət Nümayəndəliyi ölkəmizin ticarət və investisiya imkanlarının daha geniş tanıtılması məqsədilə işlər görür.

Azərbaycan Respublikasının Türkiyədəki Ticarət Nümayəndəliyi iki ölkə arasında ticarət-iqtisadi əməkdaşlığın inkişafı, qarşada ölkədə "Made in Azerbaijan" brendinin və Azərbaycanın investisiya mühitinin təşviqi, ölkəmizin qeyri-neft ixracatının artırılması istiqamətində fəaliyyətini davam etdirir.

2023-cü ilin iyun ayında fəaliyyətə başlayan Ticarət Nümayəndəliyi ötən il Türkiyədə dövlət və iş adamları ilə görüşlər keçirib, ölkəmizdə, xüsusilə də işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə mövcud olan investisiya imkanları, tətbiq olunan güzəştlər və stimullar barədə məlumat verib, türk iş adamlarından ibarət nümayəndə heyətlərinin Azərbaycana səfərlərini təşkil edib.

Hazırda Ticarət Nümayəndəliyi "Yabancı yatırım düşünürsən, size yabancı olmayan Azərbaycana gəlin" şüarı ilə qarşada ölkənin iş adamlarının məlumatlandırılması ilə bağlı işlər görür.

Keçən il yarmarkalarda 298,5 ton bal satılıb

2023-cü ildə paytaxtda təşkil olunan "Kənddən şəhərə" və ariçilq məhsullarının 23-cü sergi-satış yarmarkalarının da 52 bölgədə 410 fermer məhsul satışa çıxarıb.

Yarmarkalarda fermerlər tərəfindən alicilərə 100-dən artıq çeşiddə kənd təsərrüfatı məhsulu təqdim olunub, ümumilikdə 298,5 ton məhsul satılıb. Kiçik və orta fermer təsərrüfat sahibləri ilə yanaşı, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı ilə məşğul olan 2-ri kooperativ olmaqla 4 hüquqi şəxs yarmarkada iştirakı təmin edilib.

Yeni güc mərkəzi - Türk Dövlətləri Təşkilatı

Bu birliyin yaradılmasında Azərbaycanın müstəsna rolu var

Dünyada qütbləşmə, yeni güc mərkəzlərinin yaradılması prosesi sürətlənib. Birləşmiş Qərblə Rusiya və Çin arasındakı cəbhədə iqtisadi, hərbi və siyasi münasibətlər gündən-günə gərginləşir. Üstəlik iki qütb arasında gedən mübarizə bütün dünyaya təsir göstərir, özü də hər cəhətdən - həm ictimai-siyasi, həm də sosial-iqtisadi.

Beynəlxalq münasibətlər tarixinə diqqət yetirdikdə indiki qarşılıqlı münasibətlərdə təzə yanaşmanın olduğunu görürük. Əvvəllər tərəflər az da olsa beynəlxalq qanunlara əməl edirdilər, indi heç kəs onlara məhəl qoymur, yalnız güc nümayiş etdirir. Göttürək son dövrlər Azərbaycanın üzvləşdiyi haqsızlıqları. Uzun illər etnik təmizləməyə, soyqırımına, mədəni abidələrin dağıdılmasına, insan haqlarının pozulmasına moruz qalan tərəf Azərbaycan olsa da, bu barədə dinən olmadı. O ki ölkəmiz ərazilərini işğaldan azad etdi, həmin lallarındı açıldı. Başladılar bizi "etnik təmizləmə"de ittiham etməyə. Və bu vaxt nə beynəlxalq qanunlar yada düşdü, nə də BMT-nin qətnamələri. Nə var-nə var, güc sahibidirlər.

Bu üzün Azərbaycan türk dünyasının birləşməsi, yeni yeni iqtisadi, siyasi və hərbi güc mərkəzinin yaranması üçün say göstərir. Düzdür, indiki beynəlxalq münasibətlər müstəvisində bunu yaratmaq asan deyil. Ən azından o səbəbdən ki, bir-biri ilə ciddi rəqabət aparən iki

qüvvə üçüncü güc mərkəzinin yaranmasını istəməz. Elo ona görə də homin tərəflər türk dövlətlərini ayrı-ayrılıqda öz təsir dairələrinə salmağa çalışırlar.

Bos onları bu çabalarının səbəbi nədir? Dünya xəritəsinə nəzər yetirdikdə açıq görünür ki, türk dövlətləri beynəlxalq nəqliyyat qovşağının üstündə yerləşirlər. Bu, elə bir strateji əhəmiyyət daşıyan məsələdir ki, hər iki güc mərkəzinin bundan vaz keçmək istəməməsi başadüşüləndir. İkincisi, türk regionu zəngin karbohidrogen yataqlarına malikdir və bu səbəbdən beynəlxalq miqyasda hədəflərə təsir etmək gücünə sahibdir. Üçüncüsü, təkcə Qazaxıstanda mövcud uran yataqları həm enerji, həm də gələcəkdə türk dünyasının əlində nüvə silahı olmaq baxımından hər iki bloku ciddi şəkildə rəhatsiz edir. Bütün bunlar kifayətdir ki, global güclər Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) ciddi diqqət ayrınırlar.

Azərbaycan dövləti TDT-nin formalaşmasına, onun real güc kimi meydana gəlməsinə ən çox əmək sərf edən ölkədir. Xüsusilə bu dövlətlərin nəqliyyat bağlantısı, ticarət əlaqələri, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq və qarşılıqlı fayda gətirən investisiya yatırımı sahələrində ölkəmizin göstərdiyi səylər təqdirəlayiqdir. İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin nəzərdə fəaliyyət göstərən Türk Dün-

yası Araşdırmalar Mərkəzinin (TDAM) rəhbəri Ayan Satici: "Türk Investisiya Fondunun nizamnamə kapitalı 500 milyon dollardır. Investisiya qoyuluşlarına nəzər yetirsək görə bilərik ki, Azərbaycan birbaşa xarici investisiya qoyuluşunda türk dövlətləri arasında drayver rolunu oynayır. Azərbaycan indiyə qədər türk dövlətlərinin iqtisadiyyatına 20 milyard dollardan çox sərmayə qoyub. Həmçinin Azərbaycan-Özbəkistan İnterinvestisiya Fondu və Azərbaycan-Qırğızistan İnkişaf Fondunun yaradılması da xüsusi qeyd edilməlidir". A.Satici onu da bildirib ki, ümumilikdə TDT çərçivəsində mövcud potensialdan istifadənin arzuolunur səviyyəyə çatması üçün "Türk Dünyası Vizyonu-2040" və TDT 2022-2026 Strategiyası sənədləri qəbul edilib: "Müntəzəm keçirilən görüşlərin əsas məqsədləri

bu sənədlər çərçivəsində qarşıya qoyulan məqsədlərə səmərəli şəkildə çatmaqdır. TDT-yə üzv və müşahidəçi ölkələr çərçivəsində ticarət dövriyyəsi 2022-ci ildə 57 milyard ABŞ dollarından çox olub. Halbuki bu ölkələrin 2022-ci ildə dünya ilə ümumilikdə ticarət dövriyyəsi 1,2 trilyon dollar təşkil edib".

Məlumdur ki, Azərbaycan həmçinin türk dünyasının inkişafında önəmli rol oynayan Çinin "Bir kəmə, bir yol" layihəsinin inkişafına ən çox töhfə verən ölkədir. Bakı-Tbilisi-Qars demir yolu xəttinin çəkilməsində Azərbaycan tərəfi yaradılan maneələri dəf etdi. Qərbin bu layihəni maliyyələşdirməkdən imtina etməsindən sonra ölkəmiz yolun Gürcüstan üzərindən keçən hissəsinin tikilməsi üçün lazım olan bütün xərcləri öz üzərinə götürdü. Bununla yanaşı, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft

kəməri, "Cənub qaz dəhlizi" də karbohidrogenlərin zəngin Orta Asiyadakı türk dövlətlərinə Avropa bazarlarının qapısı açdı. Azərbaycanın bu sahədə göstərdiyi səylər nəticəsində ötən ilin yanvar-sentyabr aylarında ölkəmizin türk dövlətləri ilə ticarət dövriyyəsi 40 faiz artdı.

Azərbaycan türk dövlətləri arasında həmçinin Orta dəhlizin səmərəli fəaliyyəti üçün hüquqi bazanın yaradılmasında fəal iştirak edir. A.Satici Azərbaycanın bu sahədə göstərdiyi fəaliyyəti yüksək qiymətləndirir: "Mövcud potensialdan səmərəli istifadəni təmin etmək məqsədilə son dövrlər bir sıra addımlar atılıb. Ticarətin asanlaşdırılmasına dair ən mühüm sənədlər "Beynəlxalq kombinə edilmiş yük daşımaları haqqında" və "Sadələşdirilmiş Gömrük dəhlizinin yaradılması haqqında" sənədləri göstərmək olar. Hüquqi məsuliyyət daşıyan bu sənədlər ölkələr arasında ticarət dövriyyəsinin artmasına xidmət edəcək. Qeyd edək ki, regionda baş verən geosiyasi natarazlıqlar fonunda yeni bir reallıq yaranıb. Yeni şəraitdə türk dünyası ölkələrindən keçən və Orta dəhliz adlandırdığımız nəqliyyat marşrutunun geoiqtisadi mahiyyəti kifayət qədər artıb. Zirvə görüşündə dövlət başçıları da bu çağırışı türk dövlətlərinin TDT çərçivəsində firsətə çevirmələrini strateji hədəf olaraq qiymətləndirdiklərini vurğuladı".

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cü il 6 fevral (Cümə axşamı günü) tarixli 107-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

ELAN

Azərbaycan Məclisi-Məbusanının 5-ində olan iclasının bəyqəyisi [davamı] bu gün şubənin 6-sında saat 12 tamamda olacağı elan edilir.

AZƏRBAYCAN MƏCLİSİ- MƏBUSANINDA

10-uncu iclas

Səşənbə günü [çərşənbə axşamı] şuba-tın [fevralın] 4-ündə Azərbaycan Məclisi-Məbusanının 10-uncu iclası təyin edilmişdi. Saat bir tamamda doktor Ağayev iclası açaraq ruznameyi-müzakirəti [müzakirə gündəliyini] bu qərarla təzkar edir [yada salır]:

- Daxil olan kağızlar
- Məsai [Əmək] nazirinə sorğu
- Xariciyyə nazirinə sorğu
- Torpaq və sorğu komissionları intixabı [seçkisi]
- Dəmiryol qulluqçularının halını yaxşılaşdırmaq üçün qanun layihəsi
- Ticarət nazirinə bez, neft və buğda barəsində sorğu. Ruznameyi-müzakirət qəbul olunur.

Dağstan Parlamanının cavabı

Sədr - Azərbaycan Məclisi-Məbusanı tərəfindən Dağstan Parlamanına göndərilmiş olduqumuzu teleqrafa böylə bir cavabı teleqraf alınmışdır:

"Qafqaziya Cibaliyyun İttihadi" [Dağlılar İttifaqı] Cümhuriyyətinin Müttəhid [Birləşmiş] Şurası, qardaşımız azərbaycanlılar Parlamanının tabirini gurultulu alqışla qarşılayaraq, mənə təşriqiməz dağstanlıların tarixi bir günü, yaxın zamanda xülyə kimi görüldü da şimdi arzularının həqiqət olaraq meydana gəlməsinə nail olmaları münasibətilə təbrikinizə qarşı dərin və ənsəmiş-qəlb [səmimi qəlbə] təşəkkür edayim. Dağstanlılar inanırlar ki, ruh, din, mədəniyyət və tarixi-səbiqələri [keçmiş tarixləri] mərubut [alaqadər] olan bu iki millət ən yaxın bir zamanda, ən gözəl və xeyirxahə əsaslar üzərinə birləşər və ümumi qüvvə ilə kəndi həyatlarını inqilab fütuhati [həliyyatları] olan hüriyyət və Azərbaycan və Dağstanlılar cəmiyyəti istiqlalının möhkəmləməsi yoluna sövq edərlər. Allah bu işdə bizə kömək eylesin.

Qafqaziya Cibaliyyun İttihadi
Şurası sadri
Teymurxanov

Xırda kağızlar

Sonra sədr deyir: Ukrayna Radası tərəfindən Vasili Mixayloviç [Kujini] məbus seçilmişdir. Etiraz yoxsa, Etibarnəmə komissionuna verək.

Bundan əlavə, seminariya müdiri Firdun bəy Köçərli və Ədliyyə naziri Müdair Teymur bəy Makinski öz xidmətlərində baqi [dayışməz] qalaraq məbusluqdan istefa verirlər. Rus-Slav Cəmiyyəti məbusu polkovnik Olleqer, Abdulla Qəbzadə, Bəhrəm bəy Vəzirov, Bayram Niyazi Kiçikxanov, Əli bəy Zizikski, Hacı Hüseyn Əfəndizadə və Rəşid bəy Axundzadə hökumət qulluğundan istefa verərək, məbusluğa qəbul edirlər. Bir neçələri də var ki, hələ xəbər verməmişlərdir. O cümlədən Gəncə qubernatoru İbrahim ağa Vəkilov, Bakı qubernatoru Məseyib Axcıvanov, doktor Camil bəy Ləmbəranı, Əliagha Həsənov, Sadiq bəy Ağabəyov, Məmməd Yusif Cəfərov, Həmid bəy Şahitxinski. Bunlar ədəmi-ictimai [eyni anda bir neçə vəzifə daşımamaq] qanununa görə Parlamandan xaric ədd [hesab] olunurlar.

Əhməd Cövdət bəy və Camo bəy Hacınski təklif edirlər ki, Məmməd Yusif Cəfərov ilə İbrahim ağa Vəkilovun möhətləri qurtarmamış olduqundan onlar xaric hesab ediləsinlər, yerdə qalanları xaric olsunlar.

Təklif qəbulna keçir.

Sədr - Bundan maədə [başqa] Ağəzəyənəl Tağıyev bir ay və Qara bəy Əliverdiyev üç həftə məzuniyyət istəyirlər.

Əhməd Cövdət - Əgər bunların getməsi Parlamenin fəaliyyətinə xələl verməyəcəyinə sədr canabları söz versələr, ərizələri qəbul olunar. İsbəti-vücud [iştirak] etməyənlər Parlamanı qayıdanəddək məzuniyyət verilməsin.

Şəfi bəy - Qabaqca məzuniyyət alanlar hələ qayıtmamışlardır. Fraksiyamızın zənninə onlar qayıdanəddək heç kəsə məzuniyyət verilməməlidir. Bir də bəzi məbusların etibarnaməsi düz olmadığından islahi üçün üç həftə möhət verilmişdi. Şimdi möhət bitmək üzrədir, amma etibarnamələr islah edilmişlərdir. Binəainlehy [ona görə], bu dəxi nəzərə alınarsa, qorxuram məzuniyyət qəbul ediləsə kvorum həpsini. Ona görə təklif edirik məzuniyyət verilməsin.

Səssə qoyulduqda ərizələr qəbul edilmişdir.

Sorğular

Katib, Tağıyev fabrikasından qovulmuş müsəlman fəhlələri haqqında Sosialistlər fraksiyonu tərəfindən Məsai nazirinə xitabən verilmis sorğunu oxuyur.

Əhməd Cövdət - Bu sorğu keçən iclasda oxunmuşdu, müdafiə də edilmişdi. Şimdi işə sorğu gücdən düşmüşdür, çünki qovulan əməllər [işçilər] geri qəbul edilmişlərdir.

Bundan sonra Azərbaycan ilə Ermənistan arasında siyasi əlaqə peydavə və siyasi nümayəndə təyini haqqında yene sosialistlər tərəfindən Xariciyyə nazirinə xitabən verilmis sorğu elam [elan] edilir.

Əhməd Cövdət - Bu sorğu da gücdən düşmüşdür, çünki artıq Ermənistana siyasi nümayəndə təyin edilmişdir.

Adil xan Ziyadxanov (Xariciyyə naziri müavini) - Türkçə yaxşı danışa bilməyindən üzr istəyərk deyir ki:

Xariciyyə Nazarəti həmişə Ermənistan ilə siyasi münasibət peyda etmək fikrində olmuşdur. Müsəlmanlarla ermənilər miyanında [arasında] bəzən naləyəq işlər və kəsməkaşlar bizi vadar edirdi hamidan əvvəl Ermənistanla münasibət-siyasiyyə [siyasi əlaqələr] peydasına çıxışaq. Hökumət bu əmrə [işə] böyük əhəmiyyət verir, çünki burada Ermənistanın və Ermənistanda Azərbaycanın siyasi nümayəndəsi olsa, böylə fənəliqlər raf [edil] [aradan qaldırıl]r. Bir də Ermənistanla bizim aramızda itxilafli ərazi məsələləri var. Əlaqə peydası ərazi məsələsinin də hüs-n-həllinə bais olar. Buna görədir ki, əlaqəyi-siyasiyyə məsələsində hökumət bir an qaflı olamışdır. Fəqət, bəzi məsələlər var ki, sizə məlum deyildir. Bu barədə məni sizə məlumat vermək istəyirəm.

1918 sənəsi oktyabrın 9-da 84 nömrəli teleqrafı Xariciyyə Nazarəti Gürcüstan Hökuməti nəzdindəki siyasi nümayəndəməz Cəfərova təklif etmişdi ki, Ermənistan Hökuməti nəzdində siyasi nümayəndəlik vəzifəsini qəbul etmək haqqında Məhəmmədza ağa Vəkilov canabları ilə müzakirə təbulunsun. İkinci dəfə oktyabrın 22-də Cəfərova teleqraf çəkilmişdir ki, bu xüsusda Vəkilovla təkrar müzakirə girişin. Cəfərov cavab vermişdir ki, Məhəmmədza ağa Tiflisdə olmadığından, razılığını ala bilməmişdir. Noyabrın 5-də 243 nömrəli məktubla yene Cəfərova təklif edilmişdi Ermənistan Hökumətinə müraciətlə Məhəmməd xan Təkinisinin Azərbaycan siyasi nümayəndəliyinə erməni hökumətinin razi olub-olmadığını sual etsin. Yanvarın 29-da 178 nömrəli məktubla cavab aldı ki, Təkinisi canablarının təyin edilməsinə erməni hökumətinin tərəfindən heç bir mümaniat [mənə] görülmür. Həman gün Hökumət, Məhəmməd xanı təyin etmiş, lazım olan vəsiqələri hazırlamış və orada dastgahını qurmaq üçün 30 min manat pul təxsis etmişdir [ayrılmışdır]. Münasibət peydasının taxirə düşməsinin bir səbəbi də bu olubdur ki, Ermənistan Hökuməti Azərbaycan nümayəndəliyinə bəzi namizədlər göstərmiş, amma biz qəbul etməmişik.

Qarabəyli Qara bəy - Xariciyyə Nazarətinin bəyanatından qənaət hasil olmur. Həmiyə məlumdur ki, hökumətə bizim aramızda bir çox müşkül məsələlər var, iki teleqrafı həll edilməz. Ona görə böylə böyük məsələdə iki teleqrafı qənaət edib oturmaq olmaz, böyük məsələlərdə böylə təşəbbüslər əzdir. Aramızda olan fəna halların önü bununla alınmaz. Ermənistanla siyasi münasibəti çəxdən təmin etməli idi. Fəqət şimdilikdək edilməmişdir. Nazir əfəndinin bəyanatından da burası aşkara görüldür. Mən Nazarətin bəyanatını kafı ədd [hesab] etmirəm.

Fətəli xan Xoyski - Har sözü höccələsən bimanə olar. Hərçəndi biz türkçə yaxşı bilirmik, amma burada türkçə denilirdi ki, biz Ermənistan nümayəndə təyin etmək istəmişik, amma o hökumət cavab verməmişdir. Təkrar noyabr ayında müraciət edilmiş, yene cavab çıxmamışdır. Bir də, hazarət, bunu bilməliyiniz ki, əcnəbi məmləkətlərə nümayəndə təyin etmək məmləkət daxilində bir məmur təyini deyil ki, bir adam göndərəsən qurtara gedə. Hökumətlər arasında qayda belədir ki, bir məmləkətə siyasi nümayəndə təyin etmək istədikdə həman məmləkətin hökuməti o şəxsə razi olması lazımdır. Ona görədir ki, bir zatı [şəxsi] Ermənistan siyasi nümayəndə təyin qıldığında erməni hökumətinin rızasını hasil etməli idi. Dəfəatla [dəfələrlə] müraciət etdik. Daha gedib onların başının üstündə bir adam da qoya bilməzdik ki, tez olub, biza cavab verin. Əlavə, bir sözü üstündə durub yüz dəfə təkrar edibə bilməz. Bu hökumətə layihə üç iş deyildir.

Bu barədə hökumət heç bir nöqəsən buraxmamışdır. Böylə də olmaz ki, biz müqəssirlər kimi aylaşaq, siz də mümkün olan-olmayan hər məsələ barəsində bizə niyə böylə oldu, nə üçün öylə olmadı, deyə bizə töhmətəndirəsiniz. Har işdə qüsür mümkündür; amma bu barədə hökumət əsla nöqəsən qoymamışdır. Yene təkrar edirəm, lazımı təşəbbüslər olunmuş, nəhayət, yanvarın 29-da müsəbat cavab alınaraq hər dürlü tədbirlər görülmüşdür. Bu barədə iki söz ola bilməz.

Dəmiryol qulluqçuları haqqında

Dəmiryol xidməti və əməllərinin [işçilərinin] məaşlarının artırılması haqqında Hökumət tərəfindən idxal və Parلمان komission tərəfindən islah edilmiş layihə oxunur. Türlük və Məabir [Nəqliyyat və Rabitə] naziri Xudadad bəy Malikaslənov layihəni müdafiə edərək yollar haqqında şu surətə bəyanat verir:

Malikaslənov Xudadad bəy (Türlük və Məabir naziri) - Möhtərəm məbuslar! Siz eşitdiniz o qanun layihəsini ki, Hökumət Parلمانə idxal və Parلمان komissionları islah etmişlərdir. Hökumət tərəfindən mən bəyan edirdim ki, qanunu komissionın dəyişdirdiyi kimi qəbulna razıyız. Hökumət böylə baxırdı ki, o fəhlələrin məaşının artırılması lazim görüldü; fəqət, paramız az olduğundan mümkün olmurdu. Şimdi təvəqqə edirəm komissionın qətnaməsini qəbul edəsiniz. Dəmiryolu məsələsinə gəlinə, bu barədə bir qədər məlumat vermək istəyirəm. Dəmiryol barəsində çox söz denilmiş və denilməkdədir. Dəmiryolu ilə gedib-gələnərlə bu işlər hamidan artıq məlumdur. Ancaq təvəqqə edirəm siz bu məsələyə ilə (объяснение) nəzəri ilə deyil, dövlət nöqtəyi-nəzərindən baxsınız. Çünki bir qədər darinədən baxırsınız, dəmiryol məsələsi çox müşkül məsələdir. Burada texnika var, ticarət var, sənəat [sənaye] var, xozyaystva [təsərrüfat] var... Bunların həpsini birdən düzəltmək çətinədir. Siza məlumdur, dəmiryolu bizim əlimizə nə halda düşmüşdür. Yollar dağılmış, mövqiflər [stansiyalar] darmadağın edilmiş, qulluqçular çəqmış, vaqonlar, parovozlar xarab olmuş, su kəməri və neft parovozu qırılmış... Çox çətinliklə çəlishib, bir qədər vaqon yola salmışıq ki, sərnişin və yük hərəkəti açılmasın, gedis-gəliş olsun və əsgəri ehtiyaclar ödənilsin. Uyl işlərində çox çəlishib mümkün olan islahati icra etmişik. Bunu nəzərə almalsınız ki, stansiyalar dağılıb. Su, neft, qulluqçu və sairə olmayan yerdə işlərin həpsini birdən-birə götürüb, bu binaları təmir etmək olmaz. Bilirsiniz ki, dəmiryolu neçə illərdə inşa edilir. İxtiyarımıza alınmış 230 parovozun ancaq 90-yə yararlı olub, yerdə qalana xarab idi. Deməli, parovozun 60 faizi yaramaz idi. Qabaq vaxtlar parovozun 10 faizi xarab olduğunda çox hesab edilirdi, amma bizimki 60 faiz idi. Biz çəlishib 50 faizədək parovoz təmir etdik və bu surətlə 90 yararlı parovozun miqdarı 140-a vəhmışdir. Faizi də 60-dan 40-a düşmüşdür. Texnikiyanı bilən olsa bilər ki, bu çox işdir. O vaxt biz 3500 vaqon təhvil almışdıq ki, bunun da 60 faizi azarlı. Adətən vaqonun 3-4 faizi xarab olarsa, çox hesab edilirdi, halbuki bizdə 60 faizi xarab idi. Çox şeylər tapılırdı. Vaqon ləvazimatı adətən Rusiyandan alınır, indi Rusiya ilə əlaqə olmadığından onları da çox çətinliklə tapmaq mümkün olmuşdur. Bununla bərabər biz çəlishib 60 faizə qatan vaqonların miqdarını 10-15 faizə yetirmişik. Bundan əlavə Bakı ilə Gəncə arasında 280 ədəd sərnişin vaqonu əlimizə keçmiş idi, bunun da ancaq 5-6-sı sağ olub, 50 faizi azarlı idi. Bunları da çəlishib bir növ islah etmişik ki, 20 faizə çatdırılmışıq. Hələ bunlar layiqincə təmir edilməmişlər. Vaqonlara məxmər çəkilmiş, bir çox şeyləri əskiddir. Bununla bəla bir növ düzəltmişik ki, gedis-gəliş mümkün olmuşdu. Dəmiryol Nazarəti yolları bu halda təhvil almışdı.

Dəmiryolları birinci olaraq əsgəri ehtiyaqatə [ehtiyaqlar] xidmət etməli idi. Türklər burada olanda dəmiryol ələümdə [başlıca olaraq] əsgər üçün işləyirdi. Bunu da deməliyiz ki, əsgəri işlər bir dəqiqə belə ləngə təməyib. Dəmiryol əsgəri ehtiyaqə münhasır olduğuna [həsr ediliyivinə] görə sərnişin və yük qatırı üçün çox az vaqon və parovoz qalmış idi. Əhali ehtiyacı üçün ancaq bir neçə vaqon və parovoz işləyirdi. Biz ümidvər iddik ki, türklər buradan gedəndə apardıqları vaqonları əzad edərdilər, hərəkət də bir qaydaya düşər, amma ümidimiz doğru çıxmadı. Vaqon və paravozlarımızın çox hissəsi Poylyaya getdi, azı qaldı. Gedənlərin də az bir qismi qayıtlmışdır, qalanı Batumda və Gürcüstanda qalmışdır. Qayıdan

vaqonların da bir qismi yenə xarəbdir, digər qismi də ingilislərin əlinəddər, onların əsgəri işlərinə sarf olunur. Biz ingilislərlə dost olduğumuz üçün onların əsgəri ehtiyaclarını ödəməliyik. Bir də şikayətlər vardı ki, stansiyalarda bir çox mallar yığılıb qalmışdır. Doğrudur, stansiyalarda əhval o qədər fəna idi ki, hər mövqifdə 300 vaqon yük var ikən, ancaq bir vaqon qəbul edibə bəllərdi. Amma indi belə deyildir. Vaqon, paravoz, çoxalır, işlər düzəlməkdədir. Yük vaqonunu artmışdır, həştad-doxsan yük vaqonu işləyir.

Sərnişin hərəkəti məsələsi daha bətərdir. Biza ən əzi Tiflis ilə Bakı arasında işləmək üçün üç qatar lazımdır. Bir qatar bu işi görüb qurtara bilməz. Biz çox istədik ki, sərnişin qatarlarını da artırmaq. Amma na qədər vaqon cam edərsək, gah əsgər ehtiyacına, gah ingilislərə lazim olur. Ümid edirik ki, bu yaxınlarda Tiflisə Bakı arasında üç qatar buraxna bilək. Bu günlərdə Tiflisə bir sürət qatırı buraxılacaqdır. Bundan əlavə, həftədə bir və ya iki dəfə də sərnişin qatırı əlavə buraxılacaqdır. Sərnişin hərəkətinə ləvazimat təhsis etməyə çalışırıq, buna qaydalar ola bilməz.

Əvvəl Zaqafqaziya dəmiryollarında 600 parovoz və 15 min vaqon işləyirdi. Bunların bir çoxunu esəlonlar Rusiyaya aparmış. Bunların da qayıtarılacağına ümid yoxdur. Fəqət, har halda ümid edirik ki, işlər düzəlsin. Bu bəyanatı ondan ötəri verirəm ki, məlumunuz olsun. Komissiona yolunumuz mədəxilinin artmasına çəlishir. Yolunuz onsuz da çox mədəxillidir, mal çoxdur, sərnişin hərəkəti yaxşıdır, ancaq vasaili-nəqliyyat [nəqliyyat vasitələri] əzdir, ağır vaqonumuz, paravozumuz və sairə ləvazimatımız lazımı miqdarda olsa, mədəxilimiz çox olur. Hərçənd bu işlərin ilahini düzəltmək müşküldür, amma düzəlməsinə çəlishir. Düzələcəkdir də.

İkinci məsələ, tarifa məsələsidir. Hökumətin naziri budur ki, fəhləyə artıq məvacib vermək, əlbəttə lazımdır. Fəqət, yolum mədəxili bir təhərə salınmaqca, şübhəsizdir ki, məvacibləri də artırmaq qeyri-mümkündür. Deyirlər ki, tarifa artsa, hər şey bahalaşacaqdır. Amma söz burasındadır ki, tarifanın artması öylə bir şey deyil ki, bazar məzənəsinə təsir eylesin. Ona görədir ki, tarifa mütləq artmalıdır. Har bir şey bu vaxtdan 50-100 faiz bahalanıb, amma tarifa ancaq 10 faiz artırılıb. Odu ki, tarifanın artması o qədər ağırlığı yoxdur. Bu barədə hökumətin layihəsi vardır, yaxında Parلمانə idxal ediləcəkdir. Ancaq bir məsələ var ki, Gürcüstan ilə Azərbaycan arasında bağlanmış olan tranzit əhdnaməsinə görə tarifa məsələsinə bu iki hökumət bir-birinin rızası ilə həll etməlidir. Ona görə də bu məsələdə Gürcüstanla müzakirədə bulunmalıdır.

Üçüncü məsələ, dəmiryolunda olan xəyanət məsələsidir. Orasından da deyim ki, dəmiryollarında xəyanət var idi və yenə də var. Bunu kökdündən dəmiryolundan raf etmək [aradan qaldırmaq] lazımdır. Türlük və Məabir Nazarəti bu xüsusda tədbirlər görmüşdür. Əlbəttə, çox adam qovulmuş, çox adam tutulmuş və məhkəməyə verilmisdir. Ancaq bu cərənlərə xəyanət əzalar, amma kökdündən kasılmaq. Vaqonlar da indi artmışdır. Əlbəttə, bu da xəyanətin əskilməsinə bais olacaqdır. Lakin mən həmişə deyərdim ki, camaatın özü bu barədə çəlishməlidir, camaat hümmət etməzsa, hökumətin tədbiri ilə xəyanət qurtarmaz, əzalar, amma kasılmaq. Yol camaat malidir, əhali yola öz yolu kimi baxmalıdır. Dəmiryoluna xəyanət edənərlər, dövlətə və camaatə xəyanət edirlər, çünki dəmiryolunda nə xəyir varsa, camaatın, na zərər varsa, o da camaatındır. Biz camaatə yazıb elam eyləmişik [bildirmişik] də ki, camaat dəmiryolunda gördükləri əziyyəti və xəyanəti yazıb kağıza sənədli şüblə bildirsinslər. Əlbəttə, xain qulluqçu heç vaxt qulluqda qala bilməz.

Dəmiryol əməli [işçi] və xidmətçilərinin fəaliyyətinə gəlinə ki, bunlar yaxşı işləsinlər, mən deyirəm ki, yollarımız Poylyudan Bakıyaqan qızdırılmalı yerlərdən keçirlər. Stansiyaların bir çoxu dağılmışdır. Ona görə qulluqçuların hali xeyli fənadır. Ola bilər ki, bəzi qulluqçular xəstəlikdən yaxşı işləyə bilmərlər. Bu işləri düzəltmək çətinədir də, amma yene tədbirlər görüldür. Bu barədə çəlishinq, ehtimal ki, bu yaxınlarda düzələ.

Bir iş də var ki, onu da nəzərə almaliyız, o da məmurlar barəsindədir. Məlumdur ki, müsəlman camaatı bu vaxtdəkd dəmiryolunda işləməmişlərdir. İndi dəmiryolunda işləyənlərin çoxu və bəlkə hamısı dostumuz ruslardır. Bunlar da əzdirilər, tapmaq olmur. İndi məktəblər açılmışdır. Dəmiryol məmurları hazırlaşır ki, öz əhəlimiz də təlim alıb məmurluğa girsinlər. Təinki gələcəkdə dostlarımız ruslar gətsələr, özümüzünkülər işləsinlər. Əlbəttə, bu da çox asan işlərdən deyil. Dəmiryol məmurluğunda bir gündə öyrənmək olmaz. Məsələn omaq üçün üç-dörd il parovozda gəzmək lazımdır. Mövqif [stansiya] nəğalniki omaq üçün bir neçə ay oxumaq və iki il də təcübə lazımdır.

Xülasə, mən düberə təvəqqə edirəm ki, komissionun qətnaməsinə Parلمان qəbul etsin.

YENƏ BATUM HAQQINDA

Keçənki məqaləmizdə Batum və ümumiyyətlə cənub-qərbi Zaqafqaziyanın bəhs edərək müxtəlif iki cərəyanın bir-biri ilə mübarizə etdiklərini söyləmiş və bu iki cərəyandan birinə gürcülərin təsir etdiklərini yazmışıq idi. Əsasən siyasi bir surətdə çünən cərəyanlar, məlum ki, müxəlifət və mübarizə sahəsi ilə hesablaşması icab edir. Buna binən [əsasən] də gürcülərlə tövhidi-siyasət və müqəddərət edən [öz siyasətini] və müqəddərətini gürcülərlə birləşdirən] cərəyanın başında bulunan zəvətin da [şəxslərin də] məkus [uğursuz] cərəyanı qarşı fikran və məslək etibarəli ilə bəş dünməması təbiidir. Bu nöqtəyi-nəzarətdə də kəndi şəxsiyyəti-mənəviyyə və əxlaqiyyələrinə əsla təcəvüz və yaxud təmas etmək kiçikliyinə bulunmamaqca, yolda başımız gələn bir rəfaqət [yol yoldaşlığı] - vaqədə olan vəq'ələrdən [baş verməmiş həlaldərdən] bəhs edirik.

Abasizdilər taniyanlar, həm də hüsənəl və şöhrətli [yaxşı, müsbət] hal və ad-sanla] bilənlər pək çoxdur. Fəqət bilməli ki, zamanımız xüsusi fərdlərini, aqəliyyətlərini [aqlıqların] xatirlərinə görə deyil, əksəriyyətin, böyük bir camaatın arzu və əməlinə görə tədviri-siyasət və ümur edir [siyasət və işlər cərəyanı edir]. Müxəlif-leyh [ona görə], Abasizdylərin siyasi əməli və fikirlərinə binalı bulunanlar böyük bir cərəyan təşkil edərsə, bunda gücənəcə bir şey təsavvür etmək əzğildir.

Mən Abasizdə Məhəmməd bəyi pək əla tanıram və şəxsiyyəti-əxlaqiyyəti və mənəviyyəsinə [xəlaq və mənəvi şəxsiyyətinə] qarşı heç bir deyəcəm sözlüm yoxdur. Eynən səmimiyyətimə o da çox eyi bilmiş və məsləkəndəki mətənətimə pək gözəl təsir etmiş omaq etibarəli ilə və kəndi üstadının oğlu bulunmaqlığım münasibətilə mənə qarşı təvəccübü vardır.

Şu halda, Yəhya Hacıyev canablarının dediyi kimi mən, onu - Məhəmməd bəyi - töhmətlənmək fikrini güdsəydim, böylə siyasi bir məsələni vasitə etməzdim.

Batum haqqında yazılıb cızılan yazılar çoxaldı. Tiflis mətbuatı, bilkəssə "Borba" qəzetəsi son nömrəsində Acarda məşhur bir zəttən bəhs edir və bu zətt kəndi nöqtəyi-nəzərinə, yaxud da öz istə-

vinə görə tənqid edərək "mürləcə Camal bəy", "xain Xəmişəyüli Camal paşa" deyərəyadlar qoparır. Camal paşa qarəgürüluhan başında, macərəcarların [avantüristlərin] önündə duraraq mahəlli [yerli] rus çinovniklərinin başçısı və idareyi-mülkiyyətdə [mülki idarədə] rəisi bulunan Maslovlarla bərabər hərəkət edirmiş. Camal paşa bir türk agenti imiş. Camal bəy min-həyşül-macmnu [ümumiyyətlə, cəmsiz] beş dəfə həm öz millətinə, həm də Rusiya və Zaqafqaziyyəyə xəyanət etmiş. Camal bəy...

Həsilə, bu qəzədə böyük bir iştahe və qeyrətli yazdığı bir baş məqaləsi ilə bu söylşlərini yaparəq guya Batum və oblastının eylliyi və ya fənəliyi bir adəmanın əsl olduğunə ələmə bildirmək istəyir. Fəqət əzəq zəhniyyətində omaq icab edir ki, bu yazılan şeyləre inanmaq mümkün olsun.

Camal bəy kəndi milləti arasında millətinin hissiyyətinə tərcüman olaraq çəlishməsi etibarəli bir mövqeyi olmasaydı heç də bəhs açmaq istəməyəcəkdim. Fəqət keyfiyyəti böylə deyildir. "Borba"nın yazdığı kimi, heç də o adam xaini-millət omaq töhmətinə maruz qalmamışdır. Acarda gürcülərlə acarallıların arası pozulmasına biz-zət bəzi gürcülər səbəb olmuşdur. Camal bəy sabiq Rusiyanın Batumdakı general-qubernatoru bulunan Romanko-Romanovski zamanında Acarda nəğalnik bulunurdu. Romanovski Acarda papaz Çikvadze vasitəsilə xristianlıq propaqandası yaparqan, o zamanın müstəbəd şərəiti-siyasiyyəsi altında Camal bəy missionerə qarşı mübarizə etdi. Nəhayət, o darəcəyə gəldi ki, qubernator Camal bəyi əzi [vəzifədən kənar] edərək kəndisinə qarşı çınan bir mənəni yox etmişdi. Bu bir. Sonra Zaqafqa ziya hökuməti zamanında gürcülər tərəfindən böyük bir məmurliyyətdə təklif edildiyi və bu surətlə də guya ağız qapadılmaq istənilidiyi halda bu adam bunu rədd etdi. Bu iki. Gürcüstan Şūrayı-Millisinə seçilərkə yenə bir haqqi-sükt və şərəf vermək istəyən gürcüləmə qarşı bu zat heç izzəti-nəfsini pozmayaraq icabət etmədi [qəbul etmədi]. Bundan sonra bir çox təşəbbüslərlə gürcülər bunu əldə etmək istədilərki halda bizətt camaatın təhdiidi və kəndinin məslək və fikri dolayisilə bunların həpsinə ruyi-müvafiqət göstərmədi [fəzaili vermədi].

Şübhəsiz ki, bir-iki şəxsiyyətin ümumə və camaatın mənəfiyyəinə aid məsələlərə təsir və ya nüfuzu olacağıın mütləq bir surətdə iddia etmək doğru deyildir. Şəxsiyyətlərin camaat həyatında fədakarlığı, məsləyi, qəhrəmanlıqları etibarəli bir mövqeyi ola bilər.

Acarda anarşi və itxial və bizzat Batumda əna qətlü-qıtal [müxtəlif qırğınlar] davam etdiyi və bütün Batum əfkarı-ümumiyyəsi bundan bizar qaldığı zaman türklərin buraları istila etmələri təbiəi və səkin bir həyatın iadəsi [qaytılması] nöqtəyi-nəzarilə bütün acar-allıca arzu edilirdi. 130 min kiçilik bir camaat faciə və təhlükəli anlar keçirilən, o faciəni ya's [matəmə] və ələmə hiss edən kim-sələrin camaat əməlinə ənyayəq [öncü, qabağa düşən] olmaları bir xəyanətimdir, yoxsa o camaatın əxləqi, siyasi mövcudiyəti etibarəli bir qəhrəmanlıq və fədailikmidir?

Brest-Litovsk müahidəsi [səzişi] ilə yə təyini-müqəddərat əsas və şərəiti [şərtləri] ilə Türkiyyəyə tərk edilən Batum, Qars və Ərdənan islamları gürcülər qədar bir haqqi-hayat və siyasiyyəyə malik deyildimirlər ki, bu gün bəlkə gürcülərin arzu etmədikləri bir surətdə elani-hüquq və mövcudiyət etmələrinə zidd gedilir?

Xayır, bu bir haqqdır, həm də siyasi olduğu qədər mənəvi və vicdani bir haqq!

Bu haqqı tanımayanlar heç də münasibət olmadan şü və ya bu adamın eyllik və fənəliğindən bəhs etmək surətliə siyasi bir manevraya lüzum görürlər ki, o da "Borba"nın bir şəxsiyyət üzərinə açdığı borba - mübarizə əklində nəzərimizə çəripir.

Fəqət, artıq gürcülərlə bir təcübə olmuşdur ki, Batum haqqında böylə silahlara müraciət silahları istemal etmədənən bir haqq-siləq etmək nəticəsi çıxır!

Qaraağazadə Əhməd Həmid

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Müharibənin bahası

Tiflis - (1 fevral, İngiltərə mətbuatı) Məşhur ingilis maliyyəyundan [maliyyəçilərdən] ser Edvard Qolden dünün müharibənin bahası barəsində məlumat vermişdir. Qolden tərəfindən göstərilən hesabdan görünür ki, müharibənin ibtidasından [başlanğıcından] İngiltərənin milli borcu 7 milyard 400 milyona vəhmışdir. Bundan sonra olacaq xərcdlər, yeni qoşun təxrisi və sair məsarifini ödəmək üçün əlavə 8 milyarddan artıq pul lazımdır. Almaniyann müharibə məsarifi [xərcləri] əsə bundan artıqdır. Qolden bu əqidədədir ki, müharibədən əvvəl Almaniyann milli borcu 240 milyon olduğu halda bütün müharibə məsarifi və qoşunlarının təxrisi məsarifi 8 milyarda vərəcaqdır. O ki qaldı Amerikaya, Amerika hamıdan gec müharibəyə şüru eyləmiş [başlamış] və hamıdan bu müharibəyə pəl səf eyləmişdir. Müttəfiqlər Amerikadan aldıqları pulları qayıtdıqdan sonra 2 milyardədək məsarifi olmuş olur. Deməli, ümumən məsarif böylədir: İngiltərənin müharibədən əvvəl 650 milyon lirə borcu olduğu halda müharibədən sonra 6 milyard 400 milyon lirəyə yətmışdir. Almaniyannın borcu isə müharibədən əvvəl 240 milyon lirə olduğu halda, müharibədən sonra 8 milyard 300 milyon lirəyə vəhmışdir. Amerikanın müharibədən əvvəl 204 milyon lirə milli borcu olduğu halda şimdi bu borc 2 milyard 600 milyon lirəyə vəhmışdir.

Almaniya

Berlin

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 6 fevral (Cümə axşamı günü) tarixli 107-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

* İtaliya paraxod şərakəti [şirkəti] İstanbul və Qara dəniz isklələri [limanları] arasında müntəzəm paraxod hərəkəti başlayır.

* Yunan ordularının böyük hissəsi qeyri-müəyyən vaxtdak məzuniyyətlə evə buraxılırlar. Bu tərxis iki ay davam edəcək, sonra 195 min nəfərlik ordu təşkil ediləcəkdir.

* [Əhməd] Tofiq paşa tərəfindən Hədidə şəhərinə göndərilən bir məktubdan anlaşılır ki, Yəməndə olan türk ordusu Müttəfiqlərə təslim olmuşdur.

* Son məlumata nəzərən yanvarın 22-də bolşeviklər tərəfindən Orenburq şəhəri işğal edilmişdir.

SÜLH ƏTRAFINDA

“Deyli nyus” qəzetəsinin Paris müxabiri [müxbiri] yazır ki, Almanyanın Sülh Konfransına olan əlaqəsi barəsində onda mükəmməl məlumatlı sənədlər vardır. İndiki Alman Hökumət başçısı bu etiqaddadır ki, Müttəfiqlər tərəfindən göstərilən sülh şəraitini [şərtlərin] əmələ gətirmək imkan xaricindədir. Almaniya bilatə-rəddüdü [tərəddüdü etmədən] həmin sülh şərtənaməsini imza edəcəkdir və dərhal o şərtlərin əmələ gəlməsinə Avropanın şərq və mərkəzi hissələrində mane olaçaq və bütün Almaniya əhalisinin bu şərtlərdən hayacana düşdüklərini Müttəfiqlərə göstərəcəkdir. Hər yerdən əvvəl Almaniyada qayda və əsasıq bərpa ediləcəkdir. Almaniya Hökuməti ümid edir ki, özünün xüsusi mənafeyi üçün Almanyanın yeni sərhədlərinin yaxınlığında olan işlərə qarışa biləcəkdir. Nemes Avstriyasının qədim əlaqəsi başlanmışdır. Şeydəman inanır ki, yeni Almaniyada ittifaq əmələ gələcəkdir.

QƏZƏTLƏRDƏN**Rusiyanın dirilməsi (?) ətrafında**

Odessa və Xarkov şəhər idarəsi sədrilərindən ibarət Zemstvo Şəhərlər İttifaqı bürosu tərəfindən bu günlərdə Parisə gedəcək heyəti-mürəxxəsə [nüməyəndə heyəti] xüsusi vəkalətə malik olan Fransa konsulunu Ennonu ziyarət etmişdir. Heyəti-mürəxxəsənin konsulu ziyarət etməkdən qəssi Rusiya ilə Ukraynanın hal-hazırdakı əhvalatı/əhvalını Parisdə hökumət dairələrinə təqdim etməklə əlaqədar olan bir para məsələləri aşkar etməkdən ibarət imiş.

Bu münasibətlə konsul demişdir ki, heyəti-mürəxxəsənin Parisə qayıtməsi o vaxt mənə verərdi və heyəti-mürəxxəsə qəti nəticələrə nail olardı, hərəgə heyət bütün Rusiya nümayəndəliyinə malik olaydı. Çünki əhalinin ancaq müəyyən dairələri tərəfindən gələn ayrı-ayrı mürəxxəslərin səsi Parisdə eşidilməyəcəkdir.

Parisə getmiş olan bu tövr heyəti-mürəxxəsələrin heç birisi heç bir yerə buraxılmayıb və onlardan heç birisi qəbul edilməyəcəkdir. Müttəfiqlər, o cümlədən Fransa Rusiyanın daxili işlərinə qarışma-yacaqdılar. Onların ancaq arzusu Rusiyanı müstəqil bir hökumət şəklinə salmaqda müəvənat [kömək] göstərməkdir. Buna görə hərəgə rus ictimai dairəsi bütün Rusiyanın haqqı nümayəndəliyini təşkil etməyə nail olarsa, o zaman bu tövr nümayəndəliyin səsi və göstərdikləri biləşübhə [şübhəsi] nəzəri-diqqətlə alınacaqdır. Rusiya əfkəri-ümümiyyəsinin [ictimai fikrinin] cürbəcür təşkilatları və dairələrə ayrılması rus camaatının gözlədiyi mənfəəti ona verməz.

Təzə Cümhuriyyət

Tiflisdə dəvəran edən şayiətlə [gəzən şayiələrə] görə, Batum, Qars və Ərdahan oblastlarından ibarət təzə bir cümhuriyyət təşkil edilmişdir.

* Donetsk hövzasından verilən xəbərlərə nəzərən, bütün Don mahalına bolşevizm sırayat eyləmişdir.

Dağıstan Cümhuriyyətində

Dağıstan Cümhuriyyəti Maarif nazirinin binəgüzarlığına [sərəncamına] görə, Teymürxanşura realni məktəbi nəzdində yanvarın 25-dən etibarən qulluqçuların qımuq dili öyrənməsi üçün geca kursları açılmışdır. Yenə də həman Maarif nazirinin binəgüzarlığı ilə Teymürxanşura darül-müəllimini [seminariyası] nəzdində müəllimlər hazırlamaqdan ötrü 40 nəfərlik kurslar açılmışdır. Kursda olanların hər birində ayda 300 manat para buraxılır.

Petrovsk şəhərinə təzə ad

Dağıstan Hökuməti Şamil namına olaraq Petrovsk şəhərinin adını dəyişib Şamilqala qoymuşdur.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ**Faiq əfəndinin həbsi ətrafında**

3 şubat [fevral] tarixində düşənbə [bazar ertəsi] günü “Müsavat”ın Zabrat şöbə əzası [üzvləri] şöbə idarəsində saat 10 rədələrində iclas edərək Ömər Faiq əfəndinin həbs və təhqir edilməsi məsələsi müzakirə edildi. Natiqədə “Azərbaycan” ruznaməsi [qəzeti] vasitəsilə Gürcü Hökumətinə bu məzmununda etiraz etmək qərəra alındı:

Hüquqi-beynəlmiləli etiraz ediciliklə kəndini tanıtdıran Gürcü Hökumətinə qarşı kəndi məramnaməsi xilafına olaraq möhtərəm Ömər Faiq əfəndinin hürriyyəti-şəxsiyyəsinə təcavüz etdiyindən dolayı etirazla bilataxir [darhəl] müşərünileyin [adi keçən şəxsin] buraxılmasını tələb edərək.

Sədr: Hüseynzadə Məzahir Katib: Atamalı Mehdişadə

“Müsavat”ın Sabunçu şöbəsindən

Bununla belə, Sabunçu mədan ətrafında olan cəmi vətəndaşlarımızdan xahiş olunur ki, bizim cümə günü, fevral ayının 7-ci günündə [olacaq iclasımızda] zəhmət çəkib təşrif gətirsinlər. Sabunçuda Türk Ədəmi-Mərkəziyyət “Müsavat” şöbəsin[də] bir neçə mühüm məsələ müzakirəyə qoyulacaqdır. Xahiş olunur ki, təyin olunan gündə bir neçə saat vaxt sərf edib təşrif gətirsinlər ki, məsələlərimiz həll olunsun. Baxılacaq məsələlər bu qərara ilədir:

- Şöbə açmaqdan ötrü seçki;
- Heyəti-idarə [idarə heyəti] seçkisi.
- İclas açılacaq gündüz saat 10-da Türk Ədəmi-Mərkəziyyət “Müsavat” şöbəsinə.

Müsəlman Müttəəlimlər İttifaqının Təftiş Komissiyası tərəfindən Cümə günü fevralın 7-də, gündüz saat 4-də Birinci Realni məktəbində Müsəlman Müttəəlimlər [Tələbələr] İttifaqı idarəsinin iclası vaqe olacaqdır. Hər bir məktəbdən bir nümayəndə bu iclasa gəlməsi lazımdır. Nümayəndələrdən xahiş olunur mandatla gəlsinlər.

Təftiş Komissiyası

* Sosial-Demokrat Fəhlə firqəsinin divanı-rəyasəti Bakıda olan müsəlman sosial-demokratlarını cümə günü, fevral ayının 7-də, gündüz saat 11-in yarısına təyin olunan ünum[i] iclasa dəvət edir. Günün məramnaməsi:

- Övzəyi-zəmana [zəmanənin halı] və bizim məqsədlərimiz;
- Firqənin təzadən təşkilatı;
- Kənarlarda [ucqarlarda] işləmək.

Məsələlər mühüm olmağa görə cəmi yoldaşlardan rica olunur vaxtında iclasa gəlsinlər.

ƏRZAQ İŞLƏRİ

* Bakıda olan İran konsulunu Vükəla Şurası sədrinə məktub yazaraq İran tacirlərinin Bakıdakı hökumətlər tərəfindən həcz [müsadirə] olunan mallarının məzkur [adı çəkilən] tacirlərə qaytarılmasını istidə [xahiş] etmişdir. Ərzaq Nəzarəti İran konsuluna bu barədə məktub yazaraq malların kimlər tərəfindən və nə zaman nə miqdarda həcz olunması haqqında müfəssəl siyahı verilməsini xahiş etmişdir.

* Ərzaq Nəzarəti Filyurin nama [adlı şəxsə] vəsiqə vermişdir ki, Ərzaq Nəzarətinə mütəəlliq [məxsus] 30 min put qənd, 30 min put un və 10 min put sodanı Odessadan Batuma gətirsin.

* Ərzaq Nəzarəti Hökumət işlərini idarə edən dəftərxanaya müraciət edib Azərbaycan Hökumətinin Azərbaycan daxilində azad qənd satışının qadağan olub-olmaması haqqında verdiyi icbari qərarını göndərməyi xahiş etmişdir.

* Dərbənd Ərzaq İdarəsinin sədri Ərzaq Nəzarətinə teleqraf göndərib Dərbənd əhalisi ehtiyacı üçün ağ göndərilmasını xahiş etmişdir.

* Ərzaq Nəzarəti Ticarət və Sənəat [Sənaye] Nəzarətinə yazıb xahiş etmişdir ki, Dərbənd əhalisi üçün təcili olaraq Tağıyev fabrikasından 5 min arşın ağ və 5 min arşın lankort göndərsin.

* Ərzaq Nəzarəti Ticarət və Sənəat Nəzarətinə xəbər verir ki, Ağaməhəmməd Dadaşovdan min put səbza [tərəvəz] təhvil alınmışdır.

* Ərzaq Nəzarəti Bakı nahiyyə məhkəməsinin müddəiyyə-ümümiyyə [prokuroruna] yazıb xahiş edir ki, Ərzaq Nəzarəti anbardan çay oğurlayıb satan Zaxaroviçin məsuliyyətə calb olunub-olunması haqqında məlumat verilsin. Zaxaroviç tərəfindən Ərzaq Nəzarətinə təqdim edilən şotların [hesabatın] pulunu verməkdən ötrü bu məlumat lazım olmuşdur.

* Ərzaq Nəzarətinin mal alıcı şöbəsi ərzaq təqsim edən [paylayan] şöbəyə yazıb xahiş etmişdir ki, mal alıcı şöbənin çörəkçi dükanından ötrü Skobelev dayırmanından 20 kışə un buraxılması üçün order yazsın. Yenə mal alıcı şöbə mal təqsim edən şöbəyə yazıb xahiş etmişdir ki, mərkəzi anbardan 600 put küncüt buraxılması üçün order yazılsın.

GÜRCÜSTANDA

Gürcüstanın cənub-qərb tərəfində müsadimə [toqquşma] Yanvarın 23-də Gürcüstan Baş naziri namına [adına] bu məzmununda teleqraf çəkilmişdir:

Yanvarın 20-də 1919-cu sənədə Gürcüstan Cümhuriyyəti türklərin Qars oblastından çəkilməsindən istifadə edərək Cənub-Qərbi Qafqaziya Müvəqqəti Hökuməti-Millisiyə nəgəhani olaraq [gözlənilmədən] hücum etmişlərdir. Gürcü qitəati [birlikləri] 8 saatlıq müharibədən sonra qaçmağa məcbur olub 10 meyitlə 4 pulemyot buraxmışlardır. Bizim hissələr düşmənləri təqib edərək bir neçə kəndləri işğal etmişlərdir. Cənub-Qərbi Qafqaziya Müvəqqəti Hökuməti vəkaləti ilə gürcü qoşunlarının bu təcavüzünə protesto edirəm və təklif edirəm ki, bu müsadiməni təhqiq üçün ingilislərin iştirakı ilə bir komissiya təşkil edilsin və Gürcüstan Hökuməti başçısı olmaq həsəbilə sizə bəyan edirəm ki, gürcü qoşunlarının bu kimi təcavüzü təkrar edərsə, arzu olunmayan işlər meydana çıxar bilər ki, onun da cavabdehəndəsi [cavabdehi] ancaq Gürcü Hökuməti ola bilər.

Cənub-Qərbi Qafqaziya Hökuməti nümayəndəsi B. Atabayov

Zəbt edilmiş bir sənəd

Axısqadan Abaşidze, Ruxadze və Sinadze tərəfindən göndərilən teleqraf.

Qatıyyan gizlidir.

Gürcüstanın Daxiliyyə və Xariciyyə nazirlərinə.

Axısxa mahalında əhval çox xətəlidir [təhlükəlidir]. Bizim əlimizdə olan mükəmməl sənədlərdən anlaşılır ki, Axısxa mahalında üsyan əmələ gələcəkdir. Axısxa komitəsi tərəfindən Ömər əfəndi namına [adına] Batumdan göndərilmiş olan bu məzmunlu sənəd əlimizə keçmişdir ki, bu komitənin planını göstərir. Tamamilə məxfidir. Əfəndinin qarışığı xəbər verir ki, Qarsda Qərbi Qafqaziya qoşunları dururlar. Onlara müəvənat [yardım] edin və əlinəzə alınız. İngilislər Qars Müsəlman Hökumətinə müəvənat edirlər və onlara məhəbbət baslayırlar. Siz yoldaşlarınızla bərabər Potsxova gəlməlisiniz. Qars nümayəndələri də orada olacaqdırlar. Bu cür məktub sizdən başqa Molla Səidə, Molla Nuriyə və Şəban Qurban oğluna göndərilmişdir. Dənışıqdan ötrü Qəhrəman əfəndini də dəvət ediniz.

Gürcüstan Xariciyyə naziri general Miln hüzurunda Yanvarın 30-də Gürcüstan Cümhuriyyəti Xariciyyə naziri Müttəfiqlərin Şərqdəki əsakininin [əsgərlərinin] Baş komandanı general ser Corc Milni ziyarət eyləmişdir.

General Miln Gürcüstan Hökuməti naziri tərəfindən özünə edilən ehtirama qarşı təşəkkürünü izhar edib Xariciyyə nazirinin dediyi sözləri və verdiyi sualları qayət diqqətlə istəmə eyləmişdir [dinləmişdir].

Xariciyyə nazirinin başlıca müsahibəsi cümhuriyyətin cənub sərhədində vaqe olan son hadisələrə aid idi. Axalsix mahalında vaqe olan hallardan bəhs edən Xariciyyə naziri əlavə eyləmişdir ki, bu hadisələri Türkiyə agentləri və komissarları törədirlər. Bunlar çoxdan bəri yerli əhali arasında təbliğatda bulunub, son vaxtlarda isə müsələn [silahlı] dəstələr təşkil edib, Türkiyə Qafqaziya hücum etdiyi zaman yürütdüyü planı vəucuda gətirmək istəyir. Türkiyənin bu planına müvafiq onun agentləri Qars oblasti, Ərdahan nahiyyəsi, Axalxələk uyezdı və Batum oblastından ibarət təzə bir hökumət təşkil etmək qəsindədirlər. Bu hökumət şərqdə Azərbaycana, qərbdə isə Qara dənizə yapışacaqdır. Bu planı icraya qoymaq istəyənlər Cənub-Qərb[i] Qafqaziya Hökuməti bayrağı altında işləyirlər.

Xariciyyə naziri Gürcüstan Hökumətinin millətlərin müstəqil yaşamaları tərəfdarları olduğunu qeydla demişdir ki, bu halda bu əsasın icraya qoyulması ilə Gürcüstanın ayrılmaz bir parçasını ayırmaq planını təqib edirlər. Gürcüstan Hökuməti bu parçasız yaşaya bilməz. Türkiyə agentləri millətlərin istiqlalıyyəti əmalı altında gizlətib, Gürcüstan Hökumətinə dar bir halqa ərasına almaq istəyirlər.

Sonra Xariciyyə naziri demişdir ki, Gürcüstana və Zaqafqaziya sülh istiqrahətinə düşmənlər olmaq məəcərcularının [avantüristlərin] kim olduklarını sənədlərlə isbat edə bilər. Bu adamlar məhəlli [yerli] əhali mənafeyi ilə əlaqədar olmadan, əhalinin müdəfəi [müdafiəçisi] surətində çıxırlar. Bunlar öz şəxsi mənfəətləri üçün məmləkətdə hərc-mərclik ataşı yaxıb, əhalini təhlükəli bir macərəyə sövq etmək istəyirlər.

ERMƏNİSTANDA

Daşnaksaqan demokratlığı “Daşnaksaqan” firqəsi Ermənistan Parlamentinin buraxılması tərəfdardır. Parlamentin buraxılmasına səbəb, qanunverici işlər olmadıqı və Parlament üzvlərinin işləməkdən yorğun olmaları göstərilir. Erməni Sosial-Demokrat və Sosial-Revolusioner firqələri “Daşnaksaqan” firqəsinin bu tövr tələbatı əleyhinə protesto etmişlərdir.

Erməni Teleqraf Acentəliyi İrəvandan Erməni Teleqraf Acentəliyi təşkil edilmişdir.

Kürdlər Maku xanlığı tərəfindən Ermənistan sərhədində kürd hərəkəti müşahidə edilməkdədir. Kürdlər Sürməli və Şərrur məhəllərini təhdid etməkdədirlər.

Şərrur və Naqxçıvan barəsində İngilislərin qərarı böylə olmuşdur: Hər iki tərəfin, ermənilərin və müsəlmanların hərbi qüvvələri indilikdə işğal etdikləri yerlərdə hərəkətlərini dayandırmışlardır. Teleqraf müxabirəti [ləqası] və dəmiryol hərəkəti başlanmalidir. Aramazdamanadək xətt ermənilərin əlində qalır, oradan Naqxçıvanadək isə ingilislərin əlində qalacaqdır. Hərəkət və ticarət azad surətdə başlanmalıdır. Müsəlmanlar Ermənistan əhalisinə Amerika nümayəndəsi vasitəsilə putu 50 manatdan 10 min put buğda verməlidirlər. Zaqafqaziya cümhuriyyətləri sərhəd məsələsi Sülh Konfransında həll edilənədək bu əhval bu minval ilə qalmalıdır.

Ermənistanda aclıq İrəvandan verilən son məlumatna nəzərən, Ermənistan Cümhuriyyətində olan ermənilərin halı çox ağırdır. Hal-hazırda Ermənistanda 120 min nəfər Türkiyədən, 80 min Qars oblastından, 10 min nəfər Naqxçıvandan gələn erməni fərariləri [qaçqınları] vardır. Bu fərarilərin həpsi aclığa məbtəla olmuşlardır. Bütün Ermənistan Cümhuriyyətində hər gün tifdən və aclıqdan 2500 nəfər erməni yığılır. Yerli əhali isə aclığa məbtəla olmuşdur. Ona da səbəb yolların bağli olduqı, darman yoxluğu, çörəyin qıtlığı, paltar və sairənin yoxluğuudur. Həkimə, təthirat [tənzihlik] şeylərinə böyük ehtiyac vardır. İki aydır ki, yollar bağli olduğundan Ermənistanla heç bir şey gətirilməyir. Ermənistan Hökuməti bunlara müəvənat [yardım] üçün Fransa nümayəndəsi Pua-de-Bara, Fransa konsuluna müraciət etmişlər. Bunlar Fransadan buğda və libas göndərmək üçün təşəbbüsətdə bulunmuşlardır.

Qarsda Erməni qəzetlərinin məlumatına görə, birinci erməni fərarisi dəstəsi Qars oblastına əzimət etmişdir [yola düşmüşdür]. İkinci dəstə isə bu günlərdə əzimət edəcəkdir.

Andranik Andranik Ermənistan Hökumətinə təklif edir ki, Zəngəzürdə erməni idarəsi təsis etsinlər. General yorğun olduğuna görə Zəngəzürdən gedəcəyini bildirir.

* Karvansara namı [adı] ilə yad edilən [tanınan] kənd, şimdi ermənilər tərəfindən İcevan deyə təsmiyyə edilmişdir [qəndərlənmişdir].

* Erməni generalı Qaraxanov Ermənistan Hökuməti tərəfindən Sülh Konfransına nümayəndə təyin edilib Parisdə əvvəlca gedən erməni nümayəndələrinə qoşulacaqdır.

* “Mşək” qəzetəsi xəbər verir: Yanvarın 29-da Aleksandropoldan gələn ermənilər rəvayət edirlər ki, Aleksandropoldan xarıca bir dəstə ingilis və erməni saltadları əzimət etmişlər ki, oranı işğal etsinlər.

İDARƏYƏ MƏKTUB**- 1 -**

Vaxtilə “Azərbaycan” qəzetəsində 12-ci xəstəxanada yatan xəstə türk əsgərləri nəfəinə [xeyrinə] cəm edilib bəndələrinə [mana] təhvil verilmiş ianənin nə miqdarda və nərayə sərf olunması haqqında məlumat vermək arzusu ilə bu yazdığım məktubumun dərcini rica edirəm.

İndiyə qədər “Azərbaycan” qəzetəsinə yazdığı qərar üzrə bəndəyə iki min altı yüz haştd altı rubla (2686 rubla) vəsul olmuşdur [çatmışdır]. Bu məbləğdən həmin aşağıda yazılan qərar üzrə tarixi ilə bərabər xəstə əsgərlərin ehtiyacatı üçün böylə sərf edilmişdir:

1918 sənəsi 10 dekabrda 75 m[anət]

1918 sənəsi 15 dekabrda 127 m[anət] 50 q[əpik]

1918 sənəsi 19 dekabrda 171 m[anət] 50 q[əpik]

1918 sənəsi 20 dekabrda 148 m[anət]

1919 sənəsi 4 yanvarda 82 m[anət] 50 q[əpik]

1919 sənəsi 15 yanvarda 118 m[anət]

1919 sənəsi 16 yanvarda 189 m[anət]

1919 sənəsi 18 yanvarda 222 m[anət]

1919 sənəsi 19 yanvarda 146 m[anət]

1919 sənəsi 20 yanvarda 120 m[anət]

1919 sənəsi 21 yanvarda (yola gedən bir türk nəfərinə [əsgərinə]) 150 m[anət]

1919 sənəsi 24 yanvarda 311 m[anət]

1919 sənəsi 25 yanvarda 165 m[anət]

1919 sənəsi 26 yanvarda 244 m[anət]

1919 sənəsi 26 yanvarda 100 m[anət]

1919 sənəsi 27 yanvarda 149 m[anət]

1919 sənəsi 27 yanvarda 80 m[anət]

Yekun 2588 m[anət] 50 q[əpik]

Həmin iki min beş yüz haştd səkkiz manat əlli qəpik məzkur [adı keçən] xəstəxanada tədaviyə bulunan [müalicə olunən] xəstə türk əsgərlərinə göstərilən tarixlərdə sərf edilmişdir. Hal-hazırda indiyə qədər cəmi edilən ianədən sərf olunan miqdar çıxıldıqda, doxsan yeddi manat əlli qəpik (97 m. 50 q.) qalmış olur. Burasını da əlavə edirəm ki, ianəyə böyük ehtiyac vardır.

Ağaməhəmməd İbrahimzadə

-2-

Möhtərəm müdiri əfəndim!

1918-ci ilin mart ayında qatillərlə millisiyası arasında vaqe olan atışmada 4-cü çəst [bölmə] milis əhli imamqulu Quliyev və İbrahim Məhəmmədrəhim oğlu yaralanmışdırlar. Bu milis əhli mənim “Müsavat” firqəsi komissarı olduğum zaman məzkur [deyilən] çəsta müərriflik etdiyimdən [tanışlıq verdiiyim, tanıtdığım üçün] qulluğa götürülmüşdülər. 16 martda 1918-ci ildə mən ianə vərəqələri ilə əvvəlcisinin nəfəinə [xeyrinə] 73 manat və ikincisinin nəfəinə 68 manat cəm etmişdim. Mart hadisəyi-əlimesi [faciali hadisəsi] vaqe olduğundan, vaxtında bu pulu sahiblərinə yetirmək və ianə edənlərə izhari-təşəkkür etmək mənim üçün mümkün olmadı. Bu günlərdə kağızlarını axtarılanda məzkur ianə vərəqələrini həman kağızlar içindən tapıb əhvalatı yadına getirdim. Bununla 141 manat və ianə vərəqələrini pişnihad [taşqim] edib ianə edən zavata [şəxslərə] izhari-təşəkkür etməklə bərabər, həman pulların lazım olan yerinə verməyi tavaqqe edirəm.

Süleyman Abdullayev

141 manat idarəmizə vəsul olmuşdur [gəlib çatmışdır].

İDARƏDƏN CAVABLAR

B.M.əfəndiya: Şeyrlərinizdən xoşumuza gələn bir bu misra oldu: “Mərd, əlindən haqqını verməz, qiyamat qopsa da.”

M.Əfəndizadə əfəndiya: Bir para səbəblərə görə öylə şeyləri yazmaq hələ məsləhət deyildir.

Hüseyn Şahvəladov əfəndiya: “Amma onu demək olmaz ki, bu yoldaş sənətkardır və ya o birinin elmi azdır. Onları məclisə qoymaq və ya cəmiyyətlə qəbul etmək olmaz.” Doğru deyirsiniz, əlbəttə, onu demək olmaz. Ancaq bir də məqalə yazmağa həvəs etsəniz kağızın bir üzündə yazıb o biri üzünü ağ buraxarsınız.

Qəmbər oğlu Qasim əfəndiya: İmla haqqındakı məqalənizi saxladığ. Vaxtında çap edərək. Hələlik məqalələrinizi qəzətamizin imlasına tətbiqən yazmanız rica olunur.

Doktor Musa bəy Rəfiyev
Daxili əmrəza [xəstəliklərə] dūçar olan naxoşları qəbul etməyə başlamışdır. Səhər saat 9-11-ə kimi. Axsam saat 5-7-ya kimi. Ünvan: Armyski, nömrə 15. Telefon 16-80.

b-37

Doktor Ağahüseyn Kazimov
Qayıdıb əmrəzi-daxiliyyəyə [daxili xəstəliklərə] mübtəla olan naxoşları qəbul etməyə şüru etmişdir [başlanmışdır]: sahar saat 10-dan 12-yə kimi; axşam saat 4-dən 6-ya kimi. Ünvan: Parapetdə, Şəfi İbrahımovun evində 3-cü mərtəbədə. Telefon: 86-27.

2655

Doktor Samuil İzrailoviç Kopolioviç
Daxili və əsəbi mərazə mübtəla olanları hər gün axşam saat 5-dən 8-ə kimi qəbul edir. “914” davasını [dərmanını] istəməl edir [işlədir]. Voronovski caddədə nömrə 17, ikinci mərtəbə. Telefon 50-82 və 93.

Doktor İ.Q.Sibiroviç
Daxili və uşaq xəstələrinin qəbul edir səhər saat 9-12-yədək; axşam saat 4-6-yədək. Staro-Poliseyski küçədə nömrə 25 (Kol-yubakinski küçəsinin küncündə). Telefon nömrə 42-12.

2658

Təcürəbili buxqalər
Üç ayın müddətində ən yeni italyan sistemində türk və rus dil-lərində mükəmməl surətdə buxqaləriyə öyrədirm. Həkəza [habelə] firmalarda buxqaləriyə işlərini tənzim etməyi qəbul edirəm. Ünvan: Krasnovodski caddə “Dvartsovi” mehmanxanasında nömrə 19.

2674

Petroqraddan gəlmiş doktor İshaq Avetisoviç Atayans (professor Mixaylovun müəvini)

Mamalıq, qadın və urologiya naxoşluğuna mübtəla olanları qəbul etməyə başlamışdır. (Bövl [idrar] yolu azarını, köhnə və təzə süzənəyə müalicə edir.) Bövl yolunu ayna ilə müayinə edir. Hər gün axşam saat 3-dən 6-ya kimi. Çarşənbə günləri faqirləri pulsuz qəbul edir. Ünvan: Telefonnu küçədə 6 nömrəli evdə, mənzil nömrə 3. Telefon 20-90.

2663

Diş həkimi İ.S.Tarşteynbaum
Dişlərə müalicə edir, ağırsız çıxarır, sadə və qızıl süni dişlər qayırır. Sisyanovski küçədə 41 nömrəli evdə (Çadrovı küçənin küncündə, Quba meydanı yanında).

2669

Arvad diş həkimi Platonova

Mamalıq, qadın və əmrəzi-daxiliyyəyə [daxili xəstəliklərə] mübtəla olanları qəbul edir hər gün səhər saat 8-dən 10-ə kimi, axşam saat 4-dən 7-ya kimi.
Telefon nömrəsi: 50-06. Adres: Kolyubakinski küçədə Parapetin küncündə ev nömrə 26.

2664

Petroqraddan gəlmiş diş həkimi M.B.Şternin

Naxoşları qəbul edir səhər saat 9-dan 2-yə kimi və axşam 4-dən 7-yə kimi. Dişlərə və ağza müalicə edir, qızıl və kaucuk üzərində süni dişlər və qızıl qaqaqlar qayırır. Dişləri ağırsız kənar edir. Ünvan: Vorontsovski caddədə Sarkisovanın 22 nömrəli evində, Bakı İstiqraz Cəmiyyəti ilə bir cərgədə.

2642

İSLAMIYYƏ MEHMANXANASI (LOKANTASI)

Bir çox sənələrdən bəri davam edən və Mart hadisəyi-əlimesində yanan “İslamiyyə” mehmanxanası yenidən təmir edilib bu gündən etibarən mehmanxanada gözəl lokanta açılmışdır. Mahir aşbazların tahti-idarəsində hər növ Avropa və Asiya xərəkləri hazır edilir. Nahar və şam vaxtı Avropa və Asiya musiqi dəstəsi çalacaqdır. On beş ədəd nömrə hazırdır. (Adres: Bazarnı və Qubernski küçələrin küncündə, telefon nömrə 12-51. Kamali-ehtiramla: İsmayıl Məhmudzadə)

2670

Elan
Bakı Müsəlman Cəmiyyəti-Xeyriyyəsi həmin fevral ayının 7-də cümə günü gündüz saat 12-də Bakı Şəhər İdarəsi (Dumasının) zalında Bakı Müsəlman Cəmiyyəti-Xeyriyyəsinin ümumi iclası təyin olunmuşdur. Müsəlmanlardan rica olunur ki, vaqti-müəyyəndə [təyin edilmiş vaxtda] iclasa təşrif gətirib üzv yazılsınlar və intixabda [seçkidə] iştirak eylesinlər.
İclas ikinci dəfə olduğuna görə, hər [nə] qədər üzv gəlsə qanuni hesab olunacaqdır.

Sədr: Mirzə Əsədullayev T-28

"Qarabağ" "Sabah"a darmadağınla qalib gəlib

Dünən Azərbaycan klubunda 1/4 final mərhələsinə start verilib. Günün ilk görüşündə "Zirə" səfərdə "Səbail"i 2:1 hesabı ilə məğlub edib.

Günün ikinci qarşılaşmasında "Sabah" "Qarabağ"ı qəbul edib.

Bank Respublika Arenasında keçirilən görüş Ağdam klubunun 7:1 hesablı qələbəsi ilə yekunlaşıb.

Hesabı 20-ci dəqiqədə qonaqların heyətində Hamidu Keyta açdı. Olavio Juninyo 27-ci dəqiqədə ikinci topu meydana sahiblərinin qapısından keçirib. 45+3 və 55-ci dəqiqələrdə Nəriman Axundzadə dubl edib. "Tələbə-

lor"ın heyətində 63-cü dəqiqədə Cesse Seqidika toplardan birinin ovəzini çıxıb. Abdullah Zubir 77-ci dəqiqədə "köhlən atlar"ın 5-ci qoluna

imza atıb. Adama Diakabi 87-ci dəqiqədə fərqi 5 topa çıxarıb. Oyunun yekun nəticəsini 90+3-cü dəqiqədə A.Zubir müəyyənləşdirib.

Qeyd edək ki, 1/4 finalın digər matçları yanvarın 31-də oynanılacaq.

"Azərbaycan"

OXUCULARIN VƏ MƏTBUAT YAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2024-cü il üçün abunə yazılış davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına mürciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmatbuat yayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat

6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat

3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat

1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

D.Tramp: "ABŞ ölür"

Bu ölkənin sabiq prezidenti sərhəddəki vəziyyətin fəlakətə çevriləcəyini bəyan edib

ABŞ-nin keçmiş prezidenti Donald Tramp, demək olar ki, Ağ Evə qayıdaçaq. Bu barədə Amerika İdeyalar İnstitutunun nəşr etdiyi "TAC" jurnalı yazır. Bildirilir ki, indi Trampın ideyaları və təklifləri adi amerikalılar üçün son dərəcə aktual və vacibdir. Onlar öz vətəndaşlarına biganə qalan demokrataların hakimiyyətinin nələr və etdiyini öz gözləri ilə görürlər. Məhz bu kəşf praktiki olaraq Trampın prezidentliyə gedən yolunu asanlaşdırır.

İctimai rəy sorğularında iştirak edənlərin təxminən 73 faiz ABŞ-nin yanlış yolda olduğunu bildirdi. Bu, müvafiq sualın amerikalılara ilk dəfə verildiyi 1989-cu ildən bəri ən yüksək rəqəmdir.

Digər sorğulara görə, ABŞ vətəndaşlarının ölkənin inkişaf istiqamətindən məmnunluğunda 1999-cu ildəki 71 faizlik zirvə göstəricidən bu gün sadəcə 22 faizə qədər davamlı azalma tendensiyası müşahidə olunur. Baydenin fəaliyyətindən 39 faizlik razılıq, ikinci müddətə namizəd olan hər hansı prezidentin seçilməsindən bir il əvvəl qeydə alınan ən aşağı göstəricidir. ABŞ-də inflyasiya 8,9 faizə çatıb. Gəlir artımı ilə miqyasıda kirayə və yemək xərcləri iki-üç dəfə artıb.

Donald Tramp Nevada ştatında tərəfdarlarının mitinqində maraqlı fikirlər söyləyib: "ABŞ ölür və sərhəddəki vəziyyət fəlakətə çevriləcək. Sərhədimiz açıqdır. Açıq yarıdır. Bu, əvvəllər heç vaxt olmamışdı". O, həm də ölkə paytaxtının təmizlənməsinə və bərpasına çağırır: "Biz paytaxtı təmizləyəcəyik, təmir edəcəyik, paytaxtımızı yenidən tikəcəyik ki, o, bundan sonra döşətili qəflər və cinayətlər məkanı deyil, dünyanın ən gözəl paytaxtı olsun".

Tramp əlavə edib ki, yenidən prezident seçiləcəyi təqdirdə Amerika sərhədlərini ümid, təhlükəsizlik və gözəllik məkanlarına çevirəcək.

Bundan əvvəl Amerika Sərhəddələri Həmkarlar İttifaqı Ağ Evin ABŞ sərhədinin qorunmasına mane olduğunu bildirmişdi.

Texasın vitse-qubernatoru Dem Patрик de Prezident Co Bayden Administrasiyasını sərhəddəki vəziyyətlə bağlı "yoldan çəkilməyə" çağırıb.

Amerikanın keçmiş lideri Donald Tramp Nevada ştatında tərəfdarlarının mitinqində deyib ki, NATO-nun ABŞ-ni qorumaq istəyini inanmır: "Mən NATO haqqında bunu söyləməyə nifrət edirəm, lakin onların köməyinə ehtiyacımız olsa, məsələn, hücum məruz qalsaq, köməyə gələcəklərinə inanmıram".

Tramp Ukraynada sülhə nail olacağına söz verib

Xatırladaq ki, Donald Tramp Nyu Hempşirdə mitinqdə çıxışı zamanı seç-

kilərdə qalib gələcəyi təqdirdə andıçmə mərasimindən əvvəl Ukraynadakı vəziyyətin sülh yolu ilə nizamlanmasına nail olacağına söz verib: "Biz Rusiya və Ukrayna arasındakı bu dəhşətli müharibəni mən vəzifəyə başlamazdan əvvəl həll edəcəyik".

Tramp bundan əvvəl Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə yaxşı yola getdiyini və Ağ Evə rəhbərlik edəcəyi təqdirdə Ukraynadakı münaqişənin tezliklə həllinə kömək edəcəyini bildirdi. Bu arada Çexiya Prezidenti Petr Pavel yerli radioya müsahibəsində deyib ki, keçmiş Amerika lideri Donald Tramp ABŞ-də keçiriləcək prezident seçkilərində qalib gələcəyi təqdirdə Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə razılığa gələ bilər: "Biz hazır olmalıyıq ki, Donald Tramp prezident seçkilərində qalib gələcək, Prezident Putinlə danışıqlara girəcək və onunla hansısa saziş bağlayacaq".

Eyni zamanda Çexiya lideri qeyd edib ki, bu sazişə Ukrayna, nə də Avropa üçün sərfəli olacaq: "Biz buna ha-

zır olmalıyıq. Lakin bu, o demək deyil ki, biz transatlantik əlaqələri və ya müttəfiq kimi ABŞ-ni şübhə altına alırıq". Bununla belə, Çexiya Prezidentinin dediyi kimi, Tramp bir çox hadisələrə fərqli baxır və bunun müəyyən nəticələri ola bilər. Daha əvvəl "The Washington Post" yazıb ki, Trampın mövqeyi Kiyevə dəstəyi çətinləşdirir və Moskvanın qələbəsini yaxınlaşdırır.

"Sülhün bir adı var - Donald Tramp"

Macarıstanın Baş naziri Viktor Orban ABŞ-nin keçmiş Prezidenti Donald Trampın "sülhmərəmli" keyfiyyətlərini diqqət çəkərək onun haqqında bir sıra tərifli açıqlamalar verib.

"European Pravda" xəbər verir ki, Orban bu barədə Fransanın "Le Point" nəşrinə müsahibəsində danışıb.

Məsələn, Orban Trampı beynəlxalq arenada ən uğurlu ABŞ Prezidenti adlandırır və bildirir: "O, heç bir müharibəyə başlamadı. İbrahim razılışmaları (İsrail ilə ərəb dövlətləri arasında münaqişələrin normalaşdırılmasına dair - red.) çox mürəkkəb Yaxın Şərq regionuna sülh, tarazlıq və məqbul həyat tərzi gətirmək üçün yeganə ciddi şans idi."

Orban əmindir ki, Donald Tramp 2022-ci ilin fevralında ABŞ Prezidenti olsaydı, Avropada daha müharibə olmayacaqdı: "Bu gün Avropada və ya Amerikada müharibəni dayandıracaq qədər güclü olan başqa bir lider görmürəm. Sülhün bir adı var - Donald Tramp".

Rizvan CƏFƏROV, "Azərbaycan"

Binəqədidə baş vermiş partlayış-yanğın hadisəsi ilə bağlı iki nəfər həbs olunub

Binəqədidə baş vermiş partlayış-yanğın hadisəsi ilə bağlı 2 nəfər həbs olunub. Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, yanvarın 15-də paytaxtın Binəqədi rayonunda yerləşən mebel sexində 10 nəfərin ölümü, 23 nəfərin müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alması ilə nəticələnən partlayış-yanğınla bağlı Baş Prokurorluğun Kriminalistika və informasiya texnologiyaları idarəsində Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanaraq istintaq aparılır.

İlkin istintaq tədbirləri nəticəsində 2 şəxsin qanunsuz əməlləri ifşa edilib.

İstintaqla müəyyən olunub ki, partlayış taxta materialların emalı zamanı yaranmış taxta tozunun və kimyəvi tərkibli materialların buxar qarışığının təmizlənməməsi səbəbindən minimum konsentrasiya limitinin aşılması nəticəsində baş verib.

Belə ki, toplanmış sübutlarla "Bakı Ağac Emalı" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin səhmdarı və faktiki sahiblik edən vəzifəli şəxs Tağı İbrahimovun işinə laqeyd münasibət göstərərək xidməti vəzifələrini yerinə yetirməməsi, yəni müəssisədə yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına riayət edilməsi işini düzgün təşkil etməməsi, yanğın təhlükəsizliyi ilə bağlı əvvəllər aşkarlanmış ciddi qanun pozuntularının aradan qaldırılması üçün zəruri rəhbər tapşırıqlar verməməsi, ASC-ni faktiki olaraq idarə edən Toğrul Rzayevin isə yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına cavabdeh şəxs kimi bu qaydaları pozması, yəni müəssisənin yanğın təhlükəsizliyinin, habelə yanar tullantıların və tozların təmizlənməsinə təmin etməməsi səbəbindən baş vermiş partlayış-yanğın nəticəsində 10 nəfərin ölümünə, 23-nün isə xəsarət almasına, habelə ASC-nin

və ətrafıdan olan daşınar-daşınmaz əmlaklara əhəmiyyətli maddi ziyan vurulmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilmişdir.

İş üzrə Tağı İbrahimovun Cinayət Məcəlləsinin 314.3-cü (səhlənkərlilik, ehtiyatsızlıqdan iki və daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda), Toğrul Rzayevin isə həmin Məcəllənin 225.3-cü (yanğın təhlükəsizliyi qaydalarını pozma, ehtiyatsızlıqdan iki və daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda) maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilib, istintaq orqanının vəsəti, ibtidai araşdırılmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında məhkəmənin qərarı ilə hər iki təqsirləndirilən şəxs barəsində həbs qətimkan tədbirləri seçilib.

İstintaqın gedişatı və nəticələri barədə ictimaiyyətə əlavə məlumat verilməsi təmin ediləcək.

Erməni gəncləri transgənderliyi hərbiyən üstün tuturlar

Paşinyan orduya çağırışla bağlı problemlərin olduğunu etiraf etdi

Hayastanda həmişəki kimi yenə də silahlı qüvvələrdə böyük problemlər yaşanır. Ümumiyyətlə, mövcud durum erməni ordusunda qanunsuzluqların hökm sürdüyünü, korrupsiya və rüşvətxorluğun getdikcə daha geniş miqyas aldığı göstərir.

Bunu ölkənin baş naziri Nikol Paşinyan da etiraf edib. O bildirib ki, hərbi yaşda olan vətəndaşların yarısından az hissəsi orduya cəlb olunur: "Bu o deməkdir ki, ya bizim nəslin səhhətində ciddi problemlər var, ya da bu sahə korrupsiya üçün ən çiçəklənən mühit olaraq qalır. Tibb rəsmiləri, hərbiçilər və ictimaiyyət bu sahədə bir-biri ilə müttəfiqlərdir".

Göründüyü kimi, postmüharibə dövründə yaranmış kriminogen vəziyyət gənclərin hərbi xidmətdən yayınmalarına da səbəb olub. Gənclər ordudan yayınmağın yeni metodlarını tapırlar. Belə ki, indi Hayastan gəncləri cinsi azlıqlara mənsub olmaları barədə hərbi komissarlıqlara arayıb təqdim edərək hərbi xidmətdən yayınır, sonra isə ölkəni tərk edirlər.

Hayastan ordusu təkcə çağırışçıların sayının sürütlə azalmasına görə problem yaşamır, bu ölkənin silahlı qüvvələrinin maddi-texniki təchizatında da əvvəlki kimi böyük çətinliklər mövcuddur. Eyni zamanda orduda nizam-intizam pozuntularının, fərariliyin, ölüm hallarının, digər bu kimi mənfəi tendensiyaların miqyası durmadan genişlənməkdə davam edir.

Bütün bunların fonunda orduda hərbi qulluqların müxtəlif vəzifələrə təyin edilməsi üçün böyük miqdarda rüşvət verilməsi ilə bağlı çoxlu sayda qalmaqal yaşanır. Sosial şəbəkələrdə paylaşılan məlumatlar onu göstərir ki, Ermənistan ordusunda rüşvətxorluq baş alıb gedir və Müdafiə Nazirliyi bunun qarşısını heç cür ala bilmir.

Hayastan silahlı qüvvələrinin hərbi hissələrində zabitlərdən yuxarı vəzifəyə təyin olunmaq, tabor komandiri olmaq üçün 7000, böyük komandiri vəzifəsinə təyin olunmaq üçün 2500-4000, müqaviləli hərbi xidmət üçün isə 1000-2000 ABŞ dolları məbləğində rüşvət tələb edildiyi bildirilir. Sosial şəbəkələrdə yazılan məlumatlarda o da iddia edilir ki, yerindən asılı olaraq qiymətlər dəyişə bilər. Yəni "yaxşı" yerə təyinat almaq üçün yüksək məbləğdə rüşvət tələb olunur. Maraqlı odur ki, Ermənistan Müdafiə Nazirliyi həm rüşvətxorluq halları, həm də bununla bağlı yayılan məlumatlara heç bir reaksiya vermir.

Elə bunun nəticəsidir ki, müddətli hərbi qulluqların sayında ildən-ilə azalma müşahidə olunmaqdadır. Parlamentin "Hayastan" fraksiyasının deputatı Hayk Sarkisyan deyib ki, son 15 il ərzində ölkədə hər il əvvəlki ilə nisbətən daha az müddətli hərbi qulluqçu olub və sonrakı 9 il ərzində bu rəqəm 44 faiz azalıb. Hərbi qulluqçuların sayı 44 mindən 24 minə düşüb".

Qeyri-döyüş şəraitində ölənlər hərbiçilərin vəlidəymləri dəfələrlə etiraz aksiyası keçirərək övladlarının ölümü ilə bağlı cinayət işlərinin obyektiv araşdırılmamasına etiraz ediblər. "4rd.am" nəşri isə yazır ki, ordudakı zorakılıqlara və dözülməz şərtlərə qarşı ictimai etirazların genişlənməsinə baxmayaraq, yenə də əsgər ölümləri davam edir. O da xüsusi olaraq vurğuladı ki, vəziyyət belə davam edə bilməz və sonda ölkədə mütləq partlayış olacaq. Diqqətə çatdırılır ki, iqtidarın nəzarətində olan telekanallar, hakimiyyətə bağlı media ölənlər Müdafiə Nazirliyinin arzusuna uyğun olaraq özlərini öldürən intiharçılar kimi təqdim edir: "Hərbiçilərə, özünü öldürməyə görə məsuliyyət yoxdur. Əsgər ailələri övladlarını intihar etməsinə inanmırlar. Hərbi prokurorluq isə nəyisə araşdırmağa ehtiyac görmür, həddi adi izahat da verilmir. Bu vəziyyət uzun müddət davam edə bilməz. Sonda çox güclü partlayış olacaq".

Bu vəziyyətdə vəlidəymlər üçün ən yaxşı çıxış yolu övladlarını orduda xidmətdə göndər-məkdən yayındırmaq, mümkün olduğu halda isə onları ölkə xaricinə qaçırmaqdır.

Elçin CƏFƏROV, "Azərbaycan"

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Məzahir Pənahov, komissiyanın üzvləri və Katibliyinin rəhbərliyi Azərbaycan Respublikasının Avropa Şurası yanında daimi nümayəndəsi Fəxrəddin İsmayılova anası

MƏSMƏ XANIMIN ŞƏFİQƏ İSMAYİLOVANIN vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Əqli Mülkiyyət Agentliyinin rəhbərliyi və kollektivi AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun direktoru akademik Teymur Kərimliyə anası

MƏSMƏ XANIMIN vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin (UNEC) Riyaziyyat və statistika kafedrasının əməkdaşları kafedranın dosenti Səvdə Əkbərovaya qardaşı

KAMAL BƏKİR OĞLU ƏHMƏDOVUN vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR
Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	və informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	Humanitar siyasət şöbəsi	- 538-56-60
Məsəl katib	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl katib müavinləri	- 539-44-91,	Fotolüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühasibatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə

contact@azerbajian-news.az
az.reklam@mail.ru

www.azerbajian-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəhsində çap edilmişdir

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3826
Sifariş 198

Qiyəti 60 qəpik